

Er'aquisicion deth lexic a travès eth àlbum de joenessa en mairala

Angéline Fournou

▶ **To cite this version:**

Angéline Fournou. Er'aquisicion deth lexic a travès eth àlbum de joenessa en mairala. Education. 2013. dumas-00977061

HAL Id: dumas-00977061

https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-00977061

Submitted on 10 Apr 2014

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

MEMOIRE DE MASTER 2

MASTER EFE-ESE

ANNEE 2012-2013

Ecole Interne Midi-Pyrénées / UT2
En partenariat avec : UT1, UT3, et CU-JF Champollion

Présenté et soutenu par :

Angéline FOURNOU

Er’aquisicion deth lexic a travès eth àlbum de joenessa en mairala

ENCADREMENT :

Encadrant principal : Madame BRAS Myriam

Co-encadrant : Monsieur LAVIT Jean-Louis

TRAJET RECHERCHE :

Occitan

Remerciaments

Que volèri arremerciar eth director dera Escòla Mairau de Luz-Sent-Sauvur qui m'arcuelhè ena sua classa en premèra annada de master tà observar era sua practica de classa. Era sua experiéncia que'm permetó de véder activitats qui serà possible de tornar a hicar en plaça en ua classa. De mei, que'm hasó partatjar eths sués supòrts de tribalh, causa plan enqueridora en tot saber qu'eths supòrts en occitan son pòc numerós. Augan, que'm deishè era sua classa pendent duas setmanas atau qu'ei podut realizar eth estagi en responsabilitat, hèra enriquidor.

Que volèri tanben arremerciar Eth Joan-Loís Lavit e era Miriam Bras qui'm dèn conselhs tara mesa en plaça d'activitats e sus eths supòrts teorics sus eths quau e'm podèvi emparar tà arredigir eth memòri.

Eras lengas regionalas que son hèra presentas en noste enviroament de vita. Eths noms deths lòcs o deras personas qu'an consonàncias, en noste parçan, occitanas. Era comprehension d'aqueth hèit que pòt passar per ua reflexion sus era lenga en mitan sociau (coma eth dera familha) mes que i a hèra de monde qui n'an pas aquesta possibilitat : parlar dab ua mairana, ua mair o un frair qui parlan occitan non d'ei pas dat a tots.

Totun, que d'ei hèra interessant de poder aver accès a aquesta lenga e ara sua cultura. Era television, era literatura o era musica que pòden l'ac perméter. Era escòla que d'ei tanben ua alternativa possibla. Despuish era lei Deixonne de 1951, era possibilitat d'ensenhar eras lengas regionalas que d'ei dada aths professors der'Educacion Nacionau. Aquesta data que marca ua avançada hèra importanta tara nosta lenga. En efèit, sonque de parlar "patuès" ena recreacion qu'èra interdit, eth senhal qu'èra ua vergonha taths mainats. Aquesta politica qu'a avut un efèit hèra important sus era transmission dera lenga occitana : era lenga qu'èra de mensh en mensh parlada e era sus transmission pertocada.

Mes, ath dia de uei era vision deras causas que cambia pòc a pòc. Eths lingüistas, coma eth Dalgalian, qu'an hicat en relhèu eths beneficis d'un aprentissatge doriu deras lengas regionalas. Pr'amor dera proximitat dab era lenga, eth mainat que pòt compréner eth interès deth sué aprentissatge : activitats sus eth enviroament de vita que permeten de hèr vàder concret eth aprentissatge. Entà qu'eth banh de lenga sia sufisent, un bilingüisme a paritat orària qu'estó hicat en plaça (peths tèxtes oficiaus). Que d'ei tà díser que sus 24 òras de preséncia en classa, eth mainat qu'a 12 òras de cors qui's debanan en francés e 12 en occitan. Eth concèpte deth ensenhament bilingüe que d'ei plan interessant pr'amor era lenga non d'ei pas objècte d'estudis mes eth biais peth quau e cau passar tà apréner.

Eth temps de contacte dab era lenga que d'ei totun brac ena vita deth mainat : sus un dia de 10 òras, ua mainat que parla o qu'enten a parlar a puish pres 3 òras en occitan (pas tot a fèit 1/3 dera sua vita). Eth ròtle jogat pera escòla que d'ei doncas primordiau. Ena escòla mairau eths escolanas que's van apoderar navèths mots qui van èster necessaris tà seguir era escolaritat en elementària.

Eth professor deras escòlas que's deu pausar mantuas question tà hicar en plaça un tau ensenhament. Tot premèr, quau vocabulari e cau ensenhar ? Eth tèxtes oficiaus que hican en davant era question d'un vocabulari concrèt, pròche deths mainats, shens precisar eth cabau a mestrejar. Ua auta question a non pas desbrembar que d'ei la dera didactizacion

d'aqueth vocabulari. Quin voi hèr tà transméter aqueth vocabulari ? Ena escòla mairau eths mainats qu'entran en contacte dab eth objècte "libe". Alavetz aqueth supòrt que pòt èster plan interessant. Eras causas enonciadas que son tostemps eras madeishas, çò qui pòt dilhèu perméter era memorizacion. Era manipulacion deths mots deth àlbum a travès jòcs que pòt ajudar ath aprentissatge, coma eths imatges d'aulhors. Eth emplec deth àlbum que pòt tanben ajudar eths mainats a demorar concentrats (navèra istòria a descobrir, lòc d'arregropament). Atau, en qué eth usatge deth àlbum de joenessa, ath cicle 1, e pòt perméter eth desvolopament deth lexic ?

Entà verificar era ipotèsis de partença, qu'ei causit de tribalhar sus eth vocabulari dera cosina. Que podem tribalhar dab eth àlbum mes, que i a, en mairau, un aute dispositiu qui pòt perméter er'aquisicion de lexic. Cantons qui permeten de hèr eth ligam entre era vita de cassa e era escòla que son presents enas classas. Aqueths espacis que son sovent emplegats ens moments d'arcuelh o tà jogar. E son lòcs on era didactizacion e d'ei possibla ? Era manipulacion d'objèctes e sera propícia a ua aquisicion de lexic ? Que vam hicar en parallèle eths dus dispositius entà notar si eth àlbum ei un bon mejan.

Que vederam en un premèr temps que er'aquisicion deth lexic en ua classa bilingua de mairala sembla plan particulara. Ath cap deth compte, eth àlbum de joenessa se presenta coma un materiau interessant a espleitar. Enfin, ua mesa en situacion permet de portar tara lutz si eras nostas ipotèsis pòden foncionar vertadèrament en ua classa.

I / Er'aquisicion deth lexic en ua classa de cicle 1 bilingua :……p.6

1°) Eth interès deth aprentissatge en classa bilingua……p.6

2°) Ua aquisicion ath còr deths aprentissatges……..……...p.8

3°) Quin hèr tà ensenhar eth lexic ?.....p.11

4°) Eth lexic en produccion……...p.15

II/ Eths interès deth àlbum :……p.20

1°) Definicion deth àlbum…….p.20

2 °) Eth àlbum, un materiau d'usatge corrent ath cicle 1……..p.23

3°) Quau tipe d'àlbum causir ?.....p30

III / Partida practica :……..p.34

1°) Era sequéncia analisada.…….……p.36

Sedença 1…….p.37

Sedença 2…….p.39

Sedença 3…….……p.42

Sedença 4…….p.45

Sedença 5……..…..……..…..…p.48

Sedença 6……...……..p.51

Sedença 7…….p.53

Sedença 8……..…...p.55

2°) Er'avaloracion diferida……..……p.58

Conclusion ……..…….…...p.62

Bibliografia……..…..…..p.54

I / Er'aquisicion deth lexic en ua classa de cicle 1 bilingüa :

1°) Eth interès deth aprentissatge en classa bilingüa :

En ua classe bilingua era paritat orària entre occitan e francés que d'ei arrespectada. Que d'ei tà díser qu'eths mainats qui son escolarizats en aquestas classas que segueishen eths cors 12 òras en francés e 12 òras en occitan (e duas òras d'ajuda personalizada qui's hèn sia en francés sia en occitan, en foncion deras escòlas e deras disciplinas on e i a un problèma). Atau, eth mainat, quitament si n'enten pas a parlar occitan a casa, que var aquesir petit a petit eth lexic. Açò se hèr de faiçon plan naturala pr'amor era lenga non d'ei pas un objècte d'aprentissatge mes un mejan de comunicacion. Eth escolan que d'ei amiat a parlar sus tot, a exprimir-se ena lenga regionala.

Per aulhors, en sud de França, eth occitan que sembla èster era lenga segonda qui deu èster privilegiada pera Educacion Nacionau. Perqué aquesta lenga e pas ua auta mes parlada en monde ? Pr'amor eth occitan que d'ei era lenga deth enviroament dera vita vitanta deths mainats. Eth occitan que d'ei present pertot a l'entorn de nosauts : sus eths panèus de senhaletica, ara ràdio, ara television, ena literatura. Eth occitan que d'ei era nosta lenga istorica, abans quitament er'imposicion deth francés coma lenga nacionala. Un hèish de recèrcas amuishan aqueth punt de vista. Eth lingüista Claudi Hagege que'ns dar era pròva dens un deths sués libes, *L'enfant aux deux langues* (p.83) « Une langue présente dans l'environnement socioculturel de l'enfant ou, plus encore, dans le patrimoine linguistique de la famille ou de la région où il est né impose tout à fait naturellement sa nécessité comme langue seconde si une autre est première. » Eras classas bilingües que permeten de transméter era nosta lenga, de la sauvar. Ara naishença eth nenè qu'a ua « aurelha universala », d'après eth Dalgalian. Alavetz, mes eth aprentissatge que d'ei doriu mes que va èster aisit. Doncas, que d'ei mielhor de l'ac començar en mairau. Eth occitan permet de compréner eth sué enviroament, d'un costat, e de crear ligams entre eras generacions d'un aute. En efèit, eth occitan que de sovent vist coma era lenga deths ancians, deth pairin e dera marèna. Eth occitan qu'èra parlat per ith pr'amor n'anavan pas tròp ara escòla e qu'èra era lenga de casa. Puish, que sautè ua generacion, era deths nostes pairs. N'estó pas autant transmesa pr'amor der'estigmatizacion, deth sistèma de repression hicat en plaça peth governament francés. Adara, eth jutjament deras lengas regionalas qu'a cambiat ; qu'en podem parlar a ailhor mes sustot ena escòla. Ua auta fòrma de

comunicacion que's va installar dab eths ancians qui son plan urós de transméter ua lenga qui d'ei afectuosa, sentimentala.

De mes, eth aprentissatge deth occitan que permet d'apréner plan de d'òra a considerar eras diferencias, a s'obrir aths autes. Eth ensenhament en classa bilingua que favoriza er'obertura d'esperit : eths mainats que son curiós d'apréner navèras causas, de comparar eras lengas, de trobar eras similituds, eras diferéncias. Ath demorant, en un futur plan pròche, en elementari, eth mainat que va estudiar navèras lengas : espanhòu, anglés, alemand, italian. Aqueth aprentissatge que serà mes accessible tà un bilingüe que tà un monolingüe. En efèit, qu'aurà dejà era costuma de passar d'ua lenga ar'auta, deth francés ath occitan. Un bilingüe qu'a er'abitud d'enténer sonoritats qui non son pas presentas en francés. Per exemple, era letra « v » qui's pronóncia [v] en francés e s'escriut dera madeisha faiçon, que's pronóncia ,[b], en occitan quitament si era transcripcion grafic demora « v ». Alavetz, un mainat qui comença eth sué aprentissatge en espanhòu on eth « v » se pronóncia [b] va aver mes de dificultats si non coneish pas eth occitan. Eth lexic occitan va tanben èster ua empara tà accedir ara lenga estrangèra. Aqueth principi que d'ei hicat en abans pera circulara n°2001-167 : « la parenté linguistique de certaines langues régionales avec des langues étrangères, comme les communautés linguistiques transfrontalières, est susceptible d'être exploitée et de donner lieu à une réflexion sur la langue de nature à faciliter l'apprentissage ultérieur d'autres langues vivantes. ». Totun, aqueth tribalh de trencatge deras lengas non d'ei pas naturau tà un mainat. Que'u cau tribalhar, didactizar entà que sia ua abitud. Quan er'equipa pedagógica ei plan ligada, eth profesor de francésbque pòt hèr arremarcas en emparar-se sus eth occitan (pendent era correccion d'ua dictada, per exemple).Eth profesor d'occitan qie pòt demandar de corregir un tribalh d'escritura hèit en francés, en occitan. Petit a petit eths escolans que van construsir utís qui'us van perméter de passar d'ua lenga ar'auta, de véder qu'ua lenga pòt èster ath servici deth apprentissatge d'ua auta.

Diferents estudis hèits sus eths arresultats aras avaloracions en cicle 2 e 3 qu'amuishan qu'eths bilingües obtienen mes bons arresultats qu'eths monolingües. Que podem citar eths arresultats (publicats pera Academia de Tolosa) obtenguts ens quinze CE2 de Mieidia Pirenèus on i a classas bilinguas.

	Francés			Matematicas		
	Via bilingüa	**Via monolingüa**	**Escòla**	**Via bilingüa**	**Via monolingüa**	**Escòla**
Nombre d'eslhèves concernats	162	342	504	162	342	504
Mèrca mejana deths 15 sitis bilingües qui an CE2	75,09%	70,14%	71,77 %	75,26%	68,17%	70,46%
Mèrca mejana globala nationala	72,36 %			70,85 %		

Açò que s'explica per eth hèit qu'eths bilingües qu'an era costuma d'arreflechir sus era lenga, sus era plaça deths mots, sus era sua formacion. Er'òra de lenga prevista en emplèc deth temps que pòt d'aulhors perméter d'institucionalizar eths sabèrs claus. Que desvolopan ua competéncia meta-lingüistica mes importanta qu'un unilingüe. De mes, eths bilingües qu'an ua zòna de Bròca mes desvolopada qu'eths autes (Dalgalian que i hè referéncia en DVD *Aprèni amb doas lengas* ; Claudi Hagège tanben en *L'enfant aux deux langues)*. Aquesta zòna que d'ei la deth lengatge mes tanben dera logica matematica, d'on eths arresultats melhors ar'espròva de matematicas. D'un aute costat, eth aprentissatge bilingüe que favoriza er'aquisicion deths sàbers. En mairala, un madeish lexic que pòt èster tribalhat enas duas lengas. Si prenem eth exemple deras colors, un mainat que noma eths feutres que sia en francés o en occitan. Mei tard, eth escolan que pòt explicar, a ua persona qui non parla pas occitan, çò qu'a hèit en aquesta lenga. Alavetz, era formulacion que d'ei doblada. Eths concèptes que vaden mei hòrt.

Doncas, totas eras lengas que son ath servici deth aprentissatge deras autas. « L'enseignement de la langue régionale dispensé sous la forme bilingue à parité horaire contribue au développement des capacités intellectuelles, linguistiques et culturelles. Tout en permettant la transmission des langues régionales, il conforte l'apprentissage du français et prépare les élèves à l'apprentissage d'autres langues. » (Circularia 2001-167).Non i a pas de lenga melhora qu'eras autas quitament si cau meslèu apréner ua lenga pròcha avant de s'interessar aras estremadas.

2°) Ua aquisicion ath còr deths aprentissatges :

Ara mairala er'aquisicion deth lexic que d'ei essenciala. Mes, que vòu caler sàber çò qu'entenem per lexic. En efèit, en usatge corrent eth mot que d'ei mesclat dab vocabulari. Si prenem era definicion prepausa peth Mèstre de conferéncia ath IUFM de

Montpelièr, Cellier, eth lexic, que renvia a tot eths mots presents en ua lenga, mentre qu'eth vocabulari designa eths mots deths locutors, que d'ei ta díser eth lexic actualizat en discors de quauqu'un. Eras recèrcas hican en relhèu eth hèit qu'eth nombre de mots detienguts peths escolans aumenta considerablament : a 3 ans, un mainat coneish a puish près 500 mots, en mejana seccion 1500 e entre 2000 a 3000 mots ara rentrada deth CP. Tà perméter aqueth desvolopament, era escòla mairala qu'aucupa un ròtle plan important. Eras instruccions oficialas de 2008 son plan precisas sus eras competéncias a aquisir. « L'objectif essentiel de l'école maternelle est l'acquisition d'un langage oral riche, organisé et compréhensible par l'autre. […]La pratique du langage associée à l'ensemble des activités contribue à enrichir son vocabulaire et l'introduit à des usages variés et riches de la langue (questionner, raconter, expliquer, penser). ». En efèit, com ac precisè era lingüista Agnès Florin, shens vocabulari (o shens lexic) non i a pas d'expression, de compreneson d'enonciat, non i a pas nat tèxte, nat discors. Er'aquisicion se hèr cada dia, « Chaque jour, dans les divers domaines d'activité, et grâce aux histoires que l'enseignant raconte ou lit, les enfants entendent des mots nouveaux, mais cette simple exposition ne suffit pas pour qu'ils les mémorisent. L'acquisition du vocabulaire exige des séquences spécifiques, des activités régulières de classification, de mémorisation de mots, de réutilisation du vocabulaire acquis, d'interprétation de termes inconnus à partir de leur contexte. ».[1] Er'aquisicion deth lexic que pertòca tots eths tipes de mots : substantius, vèrbes, adjectius, articles, advèrbis, preposicions. Mes, en mairala, que s'interessam a mots qui an un contengut semantic, premèr. Que cau tribalhar mots concrets, qui renvian a causas qu'eths mainats pòden tocar, visualizar de plan (objèctes, aliments, vèrbes d'accion) en anar de cap taths mots abstrèits, eths qui perméten d'exprimir eras emocions, eths sentiments (e taths quaus eth contengut semantic e d'ei mei subjectiu).

Eth objectiu dera escòla mairala que d'ei de hicar tot eths mainats sus un pè d'egalitat. En efèit, que i a mainats qui n'entenen pas a parlar francés a casa, d'autas qui l'entenen a parlar mes de faiçon minoritària pr'amor que demoran en un parçan on era cultura que d'ei plan desueta, prauba. Que cau préner consciéncia deras diferéncias qui pertòcan eth lexic (talha deth lexic de cadun, tipe d' arrepresentacion deth sens deths mots), eras competéncias sintaxicas (mot-frasa o petitas frasas bastidas), eras competéncias pragmaticas (eths mainats deven compréner en quau situacion e pòden emplegar tau o tau expression). Açò que d'ei un tribalh plan important en escòla mairala. En efèit, a casa sua

[1] DVD *Apprendre à parler* Ministère de l'EN (2010)

un mainat que d'ei tostemps comprés peths sués pairs quitament si non parla pas tròp o non hèr pas qu'amuishar eras causas tà les obténguer. Era escòla deu hèr madurar un tau comportament tà ajudar eth dròlle a passar d'un lengatge de complicitat dab eths pairs ara verbalizacion qui permet era compreneson de tots : arregents, escolans, animators… Autament dit, eth lengatge permet era socializacion. Aqueth principi que d'ei doblat quan un mainat segueish ua escolaritat bilingüe : eths mots que son aprés en occitan e en francés ath madeish moment.

Enfin, era transmission deth lengatge que deu èster ath centre deras preocupacions deths arregents de mairau. Eth lengatge non d'ei pas aprés tà eth medish mes tà ajudar eths autes aprentissatges. Agnès Florin que precisa « C'est un vecteur essentiel pour les activités de l'élève mais aussi pour le développement de la personne car l'élève est avant tout en enfant. ». Aquesta transmission que's hè essenciaument ath orau : en permèr lòc pr'amor eths mainats ne saben pas léger, en dusau lòc pr'amor era sua mestresa que d'ei primordiau tara construccion dera pensada. Shens lengatge, era pensada non pòt pas existir o mei precisament n'auré pas podut arribar ath nivèu de desvolopament e d'abstraccion que coneish en çò deth Òmi.

Autanlèu er'apropriacion activa deth lengatge orau començada, eras competéncias decisivas tà tots eths aprentissatges que's desvolopan : compréner e hèr-se compréner, construsir-se, agir sus eth monde, explorar eth univèrs imaginària, produsir ipotèsis e les organizar, les comparar, generalizar tà engatjar-se en ua estructuracion deth reau. Que d'ei en tot s'obrir aths usatges e aras foncions deth lengatge qu'eth mainat pòt aquesir ua lenga, era lenga francesa mes tanben era lenga occitana. De faiçon tradicionala, que destriam diferentas foncions enas produccions lengatgèras oralas :

- Contar
- Descríver e nomar
- Explicar, informar, expausar, explicitar
- Prescríver
- Convéncer, refutar, justificar, argumentar
- Demandar, interrogar.

A cadua d'aquestas foncions que correspon un lexic particular qui cau tribalhar.

Eras competéncias a tribalhar en lengatge que son de tres òrdis : competéncias de comunicacion, eth lengatge en situacion, o encara eth lengatge d'evocacion.

Taras competéncias de comunicacion, eth escolan que deu èster capable d'arrespóner aras sollicitacions deth adulte en hèr-se compréner a partir dera permèra annada de mairau. Que deu sàber préner er'iniciativa d'un escambi e l'ac condusir après era permèra responsa. Enfin, que deu préner plaça en un escambi collectiu en tot escotar eths autes, en demorant eth sué torn entà parlar e en sauvar eth tèma dera conversacion.

Tà çò qui d'ei deth lengatge en situacion, eth mainat que deu èster capable de compréner eras consignas, de tornar formular er'activitat ara quau e d'ei en trin de participar o de préner era plaça d'un personatge (marièla , per exemple). Taths mes petits, que va caler incitar era presa de paraula, en s'adreçar personaument a eth. En efèit, a casa eth mainat qu'a er'atencion deths sués pairs tostemps sus eth. Que pòt víver er'entrada en grop classa coma ua rompedura, ua frustracion. Eth arregent que deu èster vigilant e perméter ua transicion era mensh brutala que posca. De mes, que caleré associar eth hèr e eth díser, que d'ei tà díser verbalizar cadua deras accions qui's debanan entà'us balhar sens. Atau eth dròlle que va compréner melhor era lenga e que va poder començar a parlar deras suas accions dera vita vitanta (vrespejar, causir un joguet, hèr eths cordons…). Eth adulte (arregent o ATSEM) que deu plan acompanhar eths mainats.

Eras competéncias ligadas ar'aquisicion deth lengatge d'evocacion que son pluraus : tornar condar un eveniment passat qui estó viscut en collectiu ; compréner ua istòria e la tornar formular ; identificar eths personatges d'ua istòria e èster capable de hèr-ne un dessenh a partir dera descripcion perpausada. Un mainat que deu tanben sàber condar ua istòria coneishuda a partir d'illustracions, inventar ua istòria dab un començament e ua fin plan definits mes tanben cantar o díser comptinas, jòcs de ditz o cançons. Alavetz, eth mainat que va dever emplegar un lexic hèra precis tà hèr-se compréner. Eth arregent que pren ua plaça importanta pr'amor que d'ei eth qui permet aquesta precision en pausar questions, en tornar formular…Mès quin hèr tà ensenhar aqueth lexic puish qu'eth escriut non d'ei pas encara mestrejat ?

3°) Quin hèr tà ensenhar eth lexic ?

Eth ensenhament deth lexic que's hè tot dia, «L'enfant acquiert quotidiennement de nouveaux mots dont le sens est précisé » e que's complexifica ath briu deth temps

« L'enseignant veille à introduire chaque semaine des mots nouveaux en nombre croissant au fil de l'année et d'année en année. »[2]. Tà miar aqueth ensenhament eth professor que pòt emplegar supòrts diferents : sia sonque oraus, sia imatgiats, libes…

Eths aprentissatges oraus que prenen sovent empara sus tèxtes escriuts mes de faiçon implicita. Era transmission deras comptinas o deths poèmas, tèxtes escriuts, que's hè ath orau. Eths petits tèxtes que son memorizats entà aquesir ua cultura literària mes tanben entà apréner navèths mots en enténer-los. Eras comptinas de nau que permeten d'abordar eras chifras **(cf. annèx 1 p.59)**, d'autas eras personas dera familha **(cf annèx 2 p.59)**, eths vestits **(cf. annèx 3 p.60)** o ua estructura de frasa particulara **(cf. annèx 4 p.60)**. De còps eras comptinas que son mimadas. Atau, eth gèste associat ath mot que permet de fixar eth lexic. Aquestes tèxtes que son repetits un sarròt de còps coma eths mots pendent eths rituaus. Aqueths moments dera jornada plan especifics ara mairala que permeten de s'apoderar modèles de frasas. Per exemple, pendent eth aperet tara cantina era negacion o ath contrari er'afirmacion que son fòrmas a tribalhar. Eths escolans que van apréner a formular « Que mingi ena cantina » o « Ne mingi pas ena cantina ». Aqueth aprentissatge que passa peras represas deth professor, represas qui non deven pas èster sistematicas. En efèit, que d'ei plan dificile tà un mainat de préner era paraula en grop doncas si ei tostemps copat peth professor qui'u hè remarcas que's va desvalorizar, que va pèrder era sua hidança. En suberhèita, eth professor que d'ei ena classa entà dar aths mainats un lexic juste, estremat de tota error. Que deu miar eths mainats a construsir-se sens mes tanben a avèr ua prononciacion era mes corrècta possibla. Eth piejament deth professor que d'ei evocat en BO de 2002 « Au moment de leur première rentrée, les tout-petits ne savent souvent produire que de très courtes suites de mots et ne disposent encore que d'un lexique très limité. Lorsqu'ils quittent l'école maternelle, ils peuvent construire des énoncés complexes et les articuler entre eux pour raconter une histoire, décrire un objet, expliquer un phénomène ; ils sont prêts à apprendre à lire. Ce parcours doit certes beaucoup au développement psychologique extrêmement rapide qui caractérise ces années, mais il doit plus encore à l'aide incessante des adultes ou des enfants plus âgés qui entourent « l'apprenti-parleur ». » Philippe Boisseau qu'ac cita en sué obratge *Enseigner la langue orale en maternelle*. Pendent eths estagis seguits eth an passat qu'èi podut arrelhevar aquesta faiçon de hèr. Que podem tornar transcríver ua sedença de lexic hicada en plaça a partir d'ua istuèra *Un còp èra* (traduccion en occitan d'ua istuèra deth Pèir Castòr) **(cf**

[2] BO N°3 19 juin 2008

annèx 5 p.61). Eth tèxte que permet de tribalhar eth vocabulari deth temps, dera meteo. Eths escolans que deven dar eth nom dera cartèta qui d'ei davant ith e trobar era madeisha (jòc de memòri) (**cf. annèx 5 p.62)**.

M[3] : Ua carta debat

E1 : Ua carta…

M : Aquera tanben…niam. Qu'èi aquerò ?

E1 : Era pòrta.

M : Era pòrta. E ua carta atiu…aquera…

E1 : Eth lop

M : Eth òme. Eth / òme.

E1 : Eth òme

M : Plan ! E2 a tu…Ua carta debat o dessús se vòs. Debat purmèr. Qu'èi aquerò ?

E2 : Eth ssss…

M : Eth so !

E2 : …

M : E2, eth so ! Ditz-lo tu.

Era sedença que contunha, plan segur, mes que podem notar dejà ací era volontat deth arregent de hèr passar aths mainats un lexic qui va èster important tot dia. Tà hicar en plaça era sua sedença, eth professor que dè er'istuèra ath orau. Non legèva pas que condava. E après, qu'empleguè un supòrt imatgiat entà véder si eth vocabulari entenut qu'èra comprés e enregistrat. En efèit, que d'ei plan important de dar aths mots ua representacion ara quau eths mainats e's pòden emparar (doncas eth afichatge qu'a tota era sua plaça). De mei, tà èster integrat, eth lexic que deu èster contèxtualizat (emplegat en ua frasa qui'u da sens, qui d'ei un exemple d'emplec), decontèxtualizat, contèxtualizat un navèth còp (pausar ua question a partir dera purmèra fòrma de contèxtualizacion). Ena sua conferéncia sus eth vocabulari, era Cellier que precisa « On retient ce qui a du sens, ce qu'on relie à autre chose, ce qu'on catégorise, ce qu'on répète, ce qu'on consolide. ». Alavetz que cau privilegiar un tribalhar a l'entorn dera familha de mots, jòcs sus eras sonoritats (causa qui permet d'entrar après ena lectura). Eths mots que deven èster classificats, emplegats un sarròt de còps en situacions plan diferentas entà qu'eths petitons sian capables de'us tornar emplegar solets. Eth ensenhant que pòt tanben bastir eth sué apòrt en vocabulari a partir d'un tèma qui sèra abordat a travès jòcs (jòcs de memòria, jòc der'auca…), istòrias o

[3] M = mèstre ; E1, E2 que son eths diferents escolans

resolucions de problèmas. Tot aquò que permet de multiplicar eths contactes dab eths mots estudiats.

De mes, eths dispositius hicats en plaça entà hèr passar eth vocabulari que deven cambiar : un còp que podem èster en classa sencèra, atau eth mes grans qu'ajudan eths autes mes eth petit grop de nivèu equivalent non deu pas èster estremat, subertot en situacion de lengatge. Eth arregent que deu botar en plaça activitats mes o mensh complicadas en foncion de cadun. Era diferenciacion que permet d'anar de cap tar'egalitat. Atau, eth professor que pòt cambiar de supòrt. Si en un purmèr temps qu'emplegava cartetas dab eths vestits que pòt dar ath aqueth moment un exercici sus eth medish tèma **(cf. annèx 6 p.63).**

Enfin, eth emplec deths libes que sembla plan ric. Eth libe que d'ei un materiau qui pòt èster didactizat : eth professor que pòt bastir ua sequéncia en lenga dab un libe. De mes, eths libes que son plan diferents. Eths imatgèrs que presentan un mot en l'associar ara sua arrepresentacion mentre qu'un àlbum que met eth lexic en situacion (manca quan ei un àlbum shens tèxte), un contèxte e d'ei dat a cada mot. Alavetz, eth libe que permet de hèr eth ligam entre eth orau, mejan de comunicacion eth mes emplegat en mairau, e eth escriut mercès aras illustracions.

Enas Instruccions Oficilas (IO) de 2008, era literatura ath cicle 1 qu'a drin desapareishut. Totun, eras IO de 2002 que demoran d'actualitat. Era finalitat dera literatura en mairala que d'ei de balhar aths mainats era possibilitat de's construsir ua permèra cultura literària. En efèit, en foncion deth lòc d'on vien, eth mainat n'a pas forçadament accès ara cultura escriuta, aths libes… Aquesta purmèra apressada que permet ua familiarizacion a partir dera quau er'entrada ena lectura que pòt èster pensada. Eth caminament organizat peth ensenhant que va miar ara lectura d'òbras hòrtas, ponhentas. Eths mainats que van encontrar univèrs particulars, autors singulars. Que van poder arreligar personatges, tèmas peras lecturas en hialat. Era lectura a hauta votz deth professor deras escòlas que d'ei hèra importanta. Eths escolans que deven compréner qu'a un mot prononciat que correspon un mot escriut. Era cadena escriuta que d'ei segmentada, contràriament ath flux de paraulas qui d'ei seguit. Tà compréner açò era dictada ath adulte que pren tota era sua importància. Era lectura, en contra, que deu èster completada per moments de reformulacion, de questionament qui permeten ath arregent de s'assolidar dera compreneson deths mainats. Aquò que pòt èster associat ara mesa en plaça, en grana seccion, de debats interpretatius. Atau cadun que da era sua impression sus eth tèxte, eth

sué sentit. Era bona causida deths tèxtes, peth ensenhant, que da era possibilitat de hèr un tau exercici o pas. En efèit, un tèxte simple, shens nada polisemia, shens nat problèma de hons non pòt dar naishença a ua interpretacion. Com ac arrecomanda Caterina Tauveron, eths tèxtes se deven d'èster « resistents ».

En consequéncias, ensenhar eth lexic que d'ei un tribalh de long alet. Que d'ei decisiu d'espleitar eth navèth lexic a travès supòrts e activitats diferents : cartetas, coloratges, libes entà que prénia eth sué sens en esperit deths mainats. Sol, eth lengatge d'evocacion non pòt foncionar que deu èster completat peth lengatge de produccion que d'ei tà díser que devem hicar eth lexic en produccion e pas deishar mots sols sus ua afica.

4°) Eth lexic en produccion :

Eth lexic après ena escòla que deu èster emplegat en frasa. Que d'ei eth objectiu que's fixa era escòla mairau en hèr passar un mainat deth mot-frasa a ua frasa de mei en mei complexa. Tà arribar a açò, eth lexic que d'ei hicat en produccion, qu'arribam ath lengatge. Philippe Boisseau, inspector der'Educacion Nacionau a Lion qu'insisteish plan : « C'est la syntaxe qui doit être la priorité de la pédagogie du langage en maternelle à la fois parce qu'elle joue à une fréquence énorme et parce qu'elle est souvent difficile à conquérir : mise en place de pronoms comme le je et le tu qui nécessite de multiples réglages et décentrations, conquête des phrases complexes qui exige aussi des opérations mentales difficiles... […]En s'étoffant, l'ossature syntaxique permet d'utiliser et d'apprendre un vocabulaire de plus en plus abondant : 750 mots dès 3 ans, 1500 à 4 ans, 2500 pour les 5 ans. »[4] . Atau, eths lingüistas que hèn era diferencia entre tres tipes de lengatges : eth lengatge orau en situacion, eth lengatge orau d'evocacion e eth lengatge escriut.

Eth lengatge orau en situacion que d'ei emplegat taras interaccions de cada dia, taths escambis espontanèus dera vita vitanta. Eth professor que d'ei pres com un modèle a imitar, doncas que deu exprimir-se d'ua faiçon era mei bona possibla, dab un lengatge corrècte e bastit. Daubuns escolans qu'an de consolidar o de construsir aquestas interaccions qui hèn defaut en ambient familiar. Eth dialòg dab eth arregent que permet de hèr progressar eths mainats. Eth «parlat professionau » que passa per ua paraula moderada.

[4] Eduscol – ressorças tara escòla primari – « Eth vocabular e eth sué ensenhament - Quin ensenhar eth vocabular en mairala ? » Ph. Boisseau – Noveme 2011

Eth debit non d'ei pas mes naturau, que d'ei ralentit. Eras frasas que son cortètas mes eths constituents que son destacats, desseparats drin entà hèr compréner qu'ua frasa que d'ei compausada de mantuns mots. Aquesta competéncia que pausa problèma aths mainats. Que s'arremarca quan er'entrada ena lectura se hè. En efèit, era segmentacion non d'ei pas integrada e quan se presenta ua frasa qu'an er'impression d'èster de cap a un mot, long cèrtas.

Eth lengatge d'evocacion, en contra, que s'aprèssa d'un orau escripturau pr'amor eth mainat que conda ua accion passada. Que i a ua distancia, un descalatge, ua reformulacion de çò qui's passè. Era escòla mairau qu'a coma objectiu de hèr mestrejar un tau lengatge per tots eths mainats e que d'ei ací qu'era problematica deth lexic pren tot eth sué sens. Dab eth lengatge en situacion, eth mainat que pòt amuishar eras causas, explicar çò que n'arriba pas a díser dab mots dab gèstes. Ací, non d'ei pas mei possible, er'accion que's tròba en esperit deth mainat e eth professor non pòt léger en eth. Doncas, eth escolan que deu aver ara sua disposicion un capitau de mots pro important tà poder exprimir-se de plan. Que d'ei quauquarren de fondamentau entà poder préner era sua plaça ena societat, entà hèr-se escolan (punt desvolopat peth BO de 2008).

Eth lengatge escriut ena escòla mairau que passa pera dictada ath adulte e un purmèr estudi dera lenga. Eths escolans que deven èster capables de compréner un tèxte escriut legit peth mèstre e de produsir un tèxte qui sembla ath escriut (procediment complexe dera dictada ath adulte).

Eth lexic que deu préner plaça en un contèxte plan definit. En un purmèr temps, eth mainat que deu èster capable de nomar eth sué enviroament dera vita vitanta. Eth BO de 2008 que precisa tara Petita Seccion qu'un mainat que deu : « Comprendre, acquérir et utiliser un vocabulaire pertinent (noms et verbes en particulier ; quelques adjectifs en relation avec les couleurs, les formes et grandeurs) concernant : les actes du quotidien (hygiène, habillage, collation, repas, repos), les activités de la classe (locaux, matériel, matériaux, actions, productions), ses relations avec les autres : salutations (bonjour, au revoir), courtoisie, s'il vous plaît, merci) », çò qui d'ei completat en Mejana Seccion per « les récits personnels, le rappel des histoires entendues (caractérisation des personnages, localisation, enchaînement logique et chronologique) e en Grana Seccion per « l'expression des sentiments ou émotions ressentis personellement, ou prêtés aux autres et aux autres personnages d'histoires connues et s'intéresser au sens des mots : repérer un mot jamais entendu, essayer de comprendre un mot nouveau en contexte,

interroger l'enseignant sur le sens d'un mot. ». Aqueths objectius que son definits tara lenga francesa, mes en mairala, que's pòden transferir ath occitan (com ac hica en relhèu eth BO relatiu aras lengas regionalas deth 27 de seteme de 2007 **).** Tà díser, er'introduccion de navèths mots que's hè ath contacte d'objèctes qui existeishen vertadèrament. Eths mainats que deven maneja'us entà fixar-se un imatge mentau deth mot. Per exemple, tà compréner çò que d'ei ua « escabèla » qui's ditz tanben « cadièra » que'us vam poder amuishar e hèr sèder dessús…entà integrar eth usatge d'un tau objècte e entà qu'eth mot occitan aucupe era medisha plaça qu'eth substantiu francés. En efèit, tà un mainat qui n'a pas era costuma de parlar o d'enténer a parlar occitan a casa, eth mot francés que va viéner en purmèr. Que va calèr hèr cambiar aquesta tendéncia entà qu'eras duas lengas se tròben a egalitat (dab eth bilingüisme non i a pas de lenga purmèra e de lenga dusau). Açò que hè partida dera preoccupacion dera escòla mes tara mager part deths mainats aqueth bilinguisme non d'ei pas vertadèr. Tà començar quan eths escolans non son pas en confrontacion dab eth arregent, qu'era paraula non d'ei pas miada per eth, eths mainats que tornan ara lenga naturala, ath francés, sustot dab petitons qui non coneishen pas encara plan de vocabulari tà s'exprimir. Tà seguir, eth contacte dab eth occitan non presenta pas era mieitat deth temps tà mantuns escolans. En sortir de classa (12òras per setmana) era lenga non d'ei pas mei practicada. Eths escolans qu'an besonhs e desirs, hamis que va caler caupir dab ua situacion projècte ena quau eths mainats e son actors deths sués aprentissatges. Eths mainats qu'an besonh de quauqu'arren de concrèt entà apréner. En mairau, que cau partir dera practica tà anar de cap tar'intellectualizacion, ara conceptualizacion. En efèit, eth esperit deths mainats non d'ei pas encara estructurat. Qu'aprenen causas mes que les cau arrepetir entà que's fixan. Per exemple, ne podem pas demandar aths mainats çò qui cau tà hèr ua còca shens hèr-ne ua abans. Quitament si quauques mainats en han hèita ua a casa, dilhèu pas tots. Que cau partir dab un exemple comun entà qu'eths escolans ajan era possibilitat de participar tots dera medisha faiçon. Eth ròtle deth ensenhant que d'ei de notar : qu'anima, que mia era paraula e hica en mots eras proposicions qui non son pas encara formuladas com cau. Mes, eth professor deras escòlas que pòt hèr aqueth tribalh pas sonque pendent sedenças arreservadas ath vocabulari. Un tribalh sus eth lengatge, sus eth lexic que pòt aver era sua plaça en ua auta activitat. Eth aprentissatge deth lexic que d'ei transversau. En art visuau, per exemple, que d'ei possible d'abordar eth vocabulari deras colors, deth materiau emplegat, deths sentis de cap tà ua òbra… En contra, aqueth vocabulari que deu èster estructurat en un aute moment, sinon eths mainats qu'arriscan de l'ac desbrembar, de non pas compréner que's pòt

emplegar a un aute moment que pendent era sedença d'art. Doncas, er'apropriacion deths tèrmis que d'ei progressiva : en un permèr temps que i a era compreneson (que's parla de vocabulari passiu), puish eth emplec avisadament (çò qui arrepresenta eth vocabulari actiu). Dominique Bassano en capítol « La constitution du lexique : le « développement lexical précoce » (p.139), extrèit de *L'acquisition du langage – Le langage en émergence de la naissance à trois ans*- qu'arremarca « Quoi qu'il en soit, le lexique de production des jeunes enfants semble donc plus étendu qu'on ne le croit souvent. Et pourtant, c'est un phénomène bien étayé que le développement du vocabulaire de production est en retard de plusieurs mois par rapport à celui du vocabulaire de compréhension. ». Ua cèrta maduretat que d'ei necessaria entà qu'un mainat sia capable d'emplegar tau o tau mot.

Tà hicar tot en plaça eth professor que deu avalorar eras competéncias de cadun. Que d'ei necessari entà hicar en plaça un ensenhament en adequacion dab eth avançament deths escolans. Er'avaloracion que permet de planificar eras progressions pedagogicas entà ajudar eths mainats a estabilizar eras suas coneishenças e competéncias e desvolopar eths punts qui an besonh de l'èster tà arribar a un nivèu de competéncias nacionau (nivèu avalorat peth liberet personau de competéncias e mei tar, en CE1, peras avaloracions nacionalas). D'après Agnès Florin deth loboratòri Educacion e Conhicion en Universitat de Nantes que cau adoptar un espiar individualizat sus cada mainat entà sàber çò qui hè, çò que sap hè e çò que seré capable de hèr. Que cau compréner quin era sua evolucion sia estada possible : eth mainat que's tròba en ua dinamica de desvolopament. Que l'ac cau ajudar entà hèr evoluar era fòto tancada ena quau e's tròba a un moment precís.

Eth desvolopament quantitatiu deth vocabulari que d'ei plan important pendent eras annadas de mairau. Eth professor deras escòlas que i jòga un ròtle preponderant. Eth emparament, era construccion de definicions, d'arrepresentacions vertadèras que passan per eth. Era sua realizacion que passa per un conflicte socio-cognitiu, escambis e era sua aquisicion per un procediment interactiu. En un purmèr temps eths escambis que's van hèr de mèstre a escolan e petit a petit d'escolan a escolan. Eth professor que deu amiar eths mainats ara socializacion, eth non sera pas mei eth centre, eth qui tièn era paraula. Eras competéncias de cada escolan que son plan diferentas en foncion deth enviroament familiar. Era escòla que deu hicar tot en plaça entà hèr diminuir aquestas disparitats. Eths programas de 2008 que tornan aperar « L'école doit se mobiliser pour fixer les outils fondamentaux du langage, accroître et affiner le vocabulaire des élèves qui lui sont confiés, pour en garantir une utilisation sûre et appropriée. ». Eth lengatge que's hè un utís ath

servici der'egalitat deras escadenças. Eth professor que hica en plaça activitats plan diferentas qui permeten d'emplegar un medish vocabulari de diferentas faiçon, en mantuns contèxtes. En efèit, cada mainat que d'ei diferent doncas que cau trobar biais d'entrar en lengatge diversificats entà que cadun tròba un metòde qui lo convien. Atau, era nocion que pren tot eth sué sens. Eth àlbum que demora totun un deths utís sus eth quau e's pòt emparar tà bastir ua sequéncia de lenga.

II/ Eths interès deth àlbum :

Despuish eth sué prim atge, eth mainat que d'ei en contacte dab istòrias. Era mamà o eth pair que'u legen o que'u condan tèxtes tà que s'adròmia. A partir de dus o tres ans que frequenta eth materiau libe, que s'apodera deth objècte. Aquesta purmèra encontra hèita a casa que d'ei continuada e apregondida ena escòla. Eth àlbum de joenessa que permet aquesta continuitat. Perqué eth àlbum ei un libe qui atira eths mainats ? En qué pòt èster un materiau emplegat peth mèstre deras escòlas ?

1°) Definicion deth àlbum

Era literatura de joenessa que d'ei en plea expansion. Qu'arretrobam sos aquesta apellacion un sarròt de genres : conte, àlbum, roman, banda dessenhada, poesia, prensa… Mes eth àlbum qu'a ua definicion pro precisa.

Era principala caracteristica deth àlbum que d'ei era preséncia de tèxte e d'imatge sus era medisha dobla pagina. Era disposicion de cadun que depen dera volontat deth editor mes tanben deth autor e deth illustrator qui tribalhan en estreta collaboracion. De còps, eth tèxte que's tròba sus eth imatge, en d'autes àlbums, eth tèxte que d'ei sus ua pagina e er'illustracion sus er'auta. En consequéncias, eth àlbum qu'arrepresenta de faiçon simultanèa un supòrt visuau e un supòrt escriut. Qu'aufreish atau ua lectura plurau. Àlbum shens tèxte qu'existeishen tanben, era sola continuitat deths imatges que da sens ar'istòria.

Eth àlbum que d'ei un objècte-libe fabricat tà atirar eth mainat. Eth format emplegat, eras colors, era matèria… que son estudiadas en un purmèr temps. Quan ei petit, un escolan que s'arrecapta eth àlbum en lo tocar, en lo sentir (que podem trobar libes en relhèu…). Era percepcion que d'ei fisica abans de préner un sens mei literària. Qu'arremarcam sovent qu'un crepaut non sap pas quin cau tien un libe mes era sensibilizacion que comença. Totun, eths àlbums qu'an quauqu'arren de comun : ua cobèrta en carton, mei rigida qu'eth arrèste deth libe.

En tot considerar qu'eth àlbum ei destinat ara joenessa, ideas deras faussas son creadas. Mantuas personas que pensan qu'un tèxte taths mainats que d'ei exempt de tota dificultat, simplista, praube de sens. Mes, en realitat, eth àlbum que d'ei un genre de libe qui pòt èster plan complèxe (quitament si tots eths àlbums de joenessa ne l'ac son, com per

exemple *Oui-Oui*). Non cau pas pensar qu'era literatura de joenessa que copa eth tèxte, emplega mots simples…çò qui hè tot eth interès d'un tau objècte. Eths àlbums que son tara joenessa, segur, mes qu'abòrdan tèmas importants qui pertòcan era vita d'un adulte autant qu'era d'un mainat. En *Histoire d'une mouette et du chat qui lui apprit à voler* de Luis Sepúlveda eras nocions de diferencias, de lengatge, d'arrespèct de l'aute, der'amor que son hicadas en jòc. Alavetz, contràriament ath paréisher eths àlbums que son arresistents e era reflexion que d'ei possibla. Eths àlbums que hèn pròba d'ua grana inventivitat, e d'un constant renovelament.

Eth àlbum que va cercar eras suas originas en sègle XVI on era realizacion d'illustracions que comença dab era progression der'imprimeria. Eras gravaduras que son hèitas en clòt sus placas en coeire mentre qu'eths tèxtes son imprimits gracias a caractèrs en relhèu. Ua grana finessa de realizacion que d'ei exigida. Doncas, eras illustracions que demoran pòc nombrosas encara ens tèxtes destinats ara joenessa. Petit a petit, divèrsas innovacions tecnicas que favorizen eth desvolopament deths imatges en libes. Enas annadas 1770 Thomas Bewick que hiquè ath punt era gravadura sus husta qui facilitè era coabitacion deths dus elements sus era medisha pagina. Dab Bertall e era sua tecnica de coloracion deths imatges dab un estampon, eth tèxte e eth imatge se hesón complementaris. Eth àlbum modèrne que vedó eth dia ath començament deth sègle XX^{au}. Eth imatge que prenó era plaça sus eth tèxte qui's hasó mes cortet. Era dobla-pagina que d'ei un espaci narratiu on eth tèxte e eth imatge, qui pòrtan conjuntament era narracion, que's hèn indissociables. Eths imatges que's copan dera sua foncion pedagogica. De cap aths imatges denotatius, qui còpian era realitat, qu'emergeish un imatge aras nombrosas resonàncias simbolicas. Era definicion actuala d'àlbum que d'ei balhada peth pedagògue Paul Foucher, autor deths « Albums du Père Castor », en 1927. Que conceu àlbums adaptats ath mainadèr en quaus eths tèxtes e eths imatges e son intrinsècament ligats sus ua dobla-pagina. Atau, eth mainat que compren mielhor çò que d'ei escriut pr'amor eths imatges que son ua empara tà interpretar. Eth mainat que hè viatges entre eths dus supòrts.

Uei eth dia, qu'arretrobam àlbums qui pòden èster classats de faiçon diferenta en foncion dera sua presentacion, dera longor deth tèxte… :

- Eths « libes-jòcs » que permeten ath crepaut de manejar, de hèr evoluar eth tèxte gràcia a correis, lenguetas, plagants-desplegants, imatges qui bolegan, libes qui hèn

musica… Dab eth àlbum *Jeu de hasard* deth Hervé Tullet, àlbum shens tèxte, eth mainat que pòt crear tablèus a partir deras paginas de carton partatjadas en tres partidas . Ua iniciacion ath art que d'ei possibla.

- Eths imatgèrs que s'assimilan a un diccionari en quau un imatge ei associat a un mot e pas a ua definicion. Eths imatges qu'ar epresentan objèctes coneishuts deths mainats entà hèr desvelhar un sovier. Atau, eths escolans que son en contacte dab un element deth enviroament e qu'entran petit a petit en escriut peth intermediari deth mots escriuts. Ua purmèra sensibilizacion que d'ei possibla.
- Eths abecedaris que son constituits sus eth madeish principi qu'eths imatgèrs. Tanplan que i a ua diferencia : cada pagina qu'arrepresenta un objècte, un lòc o un personatge qui son classat en foncion dera purmèra letra deth mot arrepresentat (en seguir eth òrdi alfabetic). Ens imatgèrs, era classificacion que pòt èster tematica.
- Eths àlbums tà comptar qu'associan ua chifra a un element arrepresentat ena medisha quantitat. Que van sovent de 0 o de 1 dinc a 9 o 10. Que son hèra presents en escòla mairala pr'amor eths petits qu'aprenen a comptar e a representar, escríver eras chifras.
- Eths àlbums narratius que permeten de partatjar un tèxte compausat de frasas (en generau, manca taths àlbums shens tèxtes) on era coheréncia e era cohesion que son espleitadas tà balhar sens ar'istòria. Eth nombre de frasas que depen deth àlbum, deth public mirat : que podem passar d'ua frasa presenta sus era dobla-pagina a un paragrafe d'un detzenat de frasas. Eth conte o eth recit que son acompanhats d'imatges ara foncion plan especifica. Eths àlbums narratius que pòden èster escriuts segon esquèmas diferents : eth esquèma quinari, eth esquèma dab sequéncias repetitivas, eth esquèma en alternança. Eth esquèma quinari que d'ei ara basa d'un hèish d'àlbums pr'amor era sua utilizacion que d'ei aisida, pròche dera vita. Que d'ei constituit de cinc estapas : ua situacion iniciala establa (1) qui va èster perturbada per un eveniment, eth element perturbator (2). Après, era narracion que's desvolopa en seguir accions, eras peripecias (3) qui son estancadas pera resolucion deth problèma (4) e eth tornar a ua situacion establa, era situacion finala (5). En contra, eths àlbums a esquèma repetitiu n'an pas per vocacion de pausar un problèma e d'en trobar ua solucion. Que hican en evidéncia un ritme dat pera repeticion d'ua medisha accion e d'ua frasa qui apareish com un repic. Eths àlbums escriuts dab un esquèma en alternança que hèn referéncia a ua auta fòrma d'art, eth cinèma. Un jòc de montatge deths imatges que permet ath legidor de seguir mantuas intrigas en medish temps. Alavetz, er'estructura non d'ei pas lineara. Aqueths àlbums que permeten de tribalhar sus eth punt

de vista : er'accion que's pòt debanar en un medish lòc a travès eths uelhs de personatges diferents, en lòcs diferents mes a un madeish moment. Er'alternança que hica sovent en relhèu ua oposicion entre movement/immobilitat ; dehens/dehòra ; realitat/imaginari ; gran/petit… En àlbum de Anthony Browne *Une histoire à quatre voix* qu'a lòc en un medish endret, eth parc mes que d'ei vist en foncion deths quate personatges : era mair de Charles, eth pair de Réglisse, Charles e Réglisse. Un gran exercici d'estille que d'ei miat peth autor.

- Eths àlbums documentaris que son tanben compausats d'un tèxte mei long qu'eths abecedaris. Subjèctes particulars que son abordats a travès tèxtes explicatius e documents coma fotós, dessenh, cartas… Totun, ne les cau pas confóner dab eras enciclopedias pr'amor aqueths àlbums que presentan qu'un tèma solet on eras enciclopedias parlan d'un sarròt de subjèctes classats en seguir eth òrdi alfabetic.

2 °) Eth àlbum, un materiau d'usatge corrent ath cicle 1 :

Eths àlbums que son un materiau qui atiran era curiositat deths mainats. Qu'ei podut arremarcar pendent eths estagis qu'eths escolans de mairala que son contents de hèr partatjar ara classa ua lectura hèita a casa en amiant eth libe ena escòla. Eth cornèr lectura que d'ei tanben un lòc qui da aths petitons er'enveja d'i anar. Mantuns còps qu'ei podut véder que quan un tribalh ei acabat eths petits que van en aqueth cornèr tà espiar eths libes, eths imatges, se condar istòrias a partir deths imatges, préner contacte dab eth objècte. Alavetz, eth àlbum que pòt èster un materiau a emplegar tà hicar en plaça sedenças. A quinas mesas en òbra eth ensenhant e pòt pensar ? Perqué emplegar un àlbum de joenessa ? Quaus son eths sués ròtles en procèssus d'aprentissatge ?

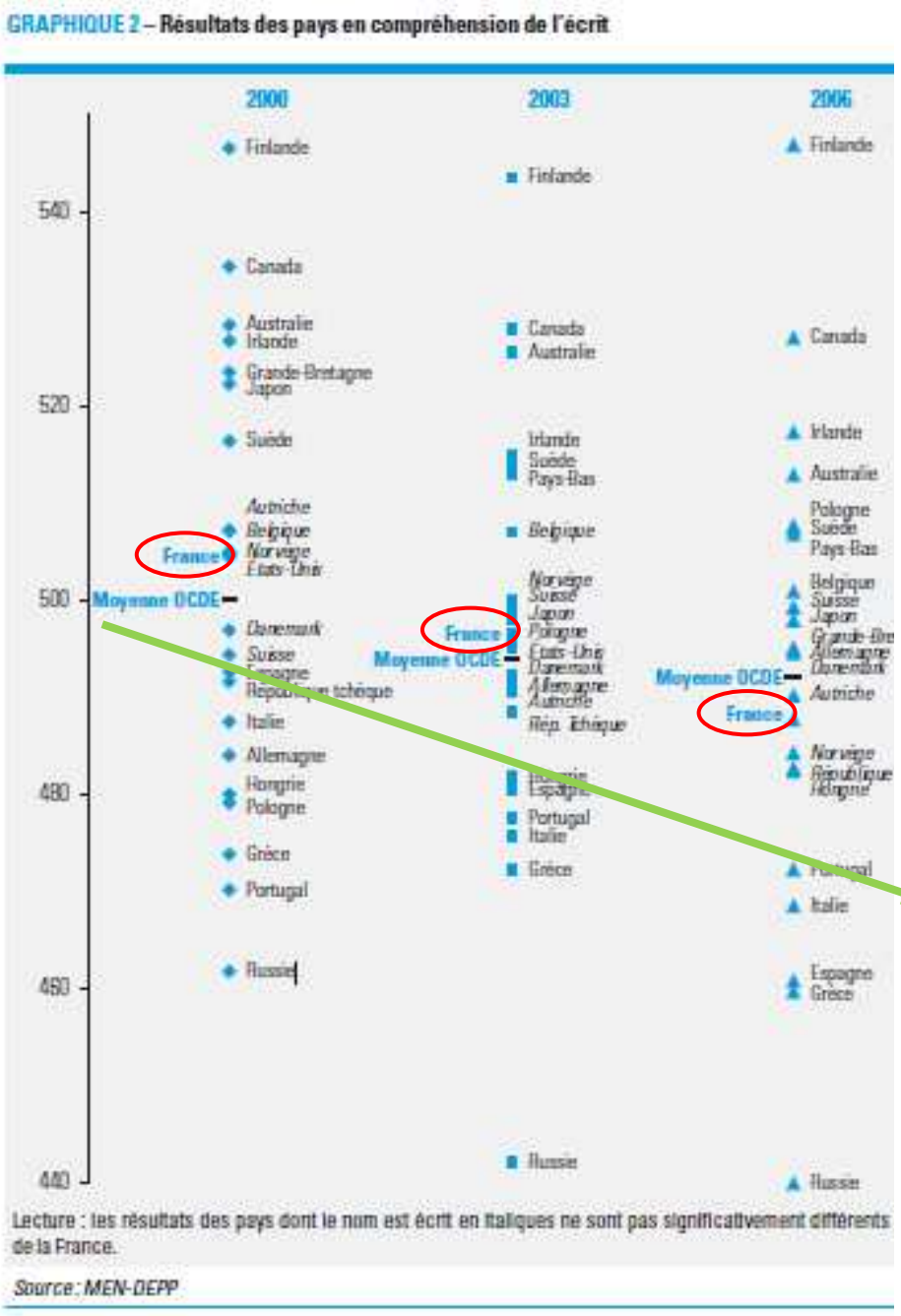
Era literatura de joenessa que d'ei entrada sos aquesta apellacion ens programas oficiaus en 2002. En 2008 era problematica que d'ei represa e arrenforçada pera referéncia ath sòcle comun deras coneishenças e competéncias de 2006 qui presenta tots eths punts qui deven èster mestrejats ara fin dera escolaritat obligatòria. Era literatura de joenessa que contribueish ara construccion deras competéncias « mestresa dera lenga francesa » e « cultura umanista ». Segon eth Sòcle deras coneishanças e deras competéncias, « La culture humaniste permet aux élèves d'acquérir tout à la fois le sens de la continuité et de la rupture, de l'identité et de l'altérité. […] Elle se fonde sur l'analyse et l'interprétation

des textes et des œuvres d'époques ou de genres différents. Elle repose sur la fréquentation d'œuvres littéraires (récits, romans, poèmes, pièces de théâtre), qui contribue à la connaissance des idées et à la découverte de soi. ». Ath medish moment eths programas der'escòla mairala qu'insisteishen sus er'importancia deths domènis « s'apoderar deth lengatge », « descobrir eth escriut » e tanben « hèr-se escolan ». Era plaça que deu préner era literatura ena progression pedagogica prevista peth professor que d'ei descriuta en BO de 2008 en tèrmis : « Les enfants se familiarisent peu à peu avec le français écrit à travers les textes lus quotidiennement par l'enseignant. […] Tout au long de l'école maternelle, les enfants sont mis en situation de rencontrer des œuvres du patrimoine littéraire et de s'en imprégner. ». Era nocion de patrimòni comun que sembla plan recurrenta enas darrèras directivas. En efèit, eth monde se son avisat de que eths contes patrimoniaus n'èran pas mes coneishuts peths mainats. Alavetz, eras maisons d'edicion en véder eras orientacions der'Educacion Nacionau an decidit de tornar préner aqueths tèxtes ens àlbums. Hialats literàrias que pòden èster creats peths ensenhants entà explorar tota era riquessa dera nosta literatura. Era mesa en relacion que va perméter de descobrir « une instance littéraire de multiples façons (en fonction de sa construction dans chaque œuvre) et, puisque chaque texte est construit avec de nombreuses caractéristiques littéraires, elle permettra aussi d'affiner la compréhension et l'interprétation de chaque œuvre. » ce disen Olivier e Fanny Graff en *Littérature et langage à l'école maternelle tome 1*. Era problematica der'interpretacion non d'ei pas permèra enas petitas classas de mairala (Petita seccion e Mejana Seccion). En efèit, eth purmèr problèma a mestrejar que d'ei era compreneson. En paragrafe « compréner » deth BO de 2008 que d'ei precisat que « Une attention particulière est portée à la compréhension qui, plus que l'expression, est à cet âge étroitement liée aux capacités générales de l'enfant. […] Grâce à la répétition de d'histoires ou de contes adaptés à leur âge, classiques et modernes, ils parviennent à comprendre des récits de plus en plus complexes ou longs. » .Era lectura d'un tèxte que pòt èster un obstacle taths mainats pr'amor eth lengatge escriut non d'ei pas eth medish qu'eth lengatge orau. Eth lengatge escriut que d'ei mei estructurat. Ua frasa que d'ei formada de plan dab un subjècte, un vèrbe, un complement contràriament ath orau qui perpausa frasas ellipticas. De còps, eth escriut que d'ei era transcripcion deth orau. Era question dera nòrma que d'ei estremada. Mes que d'ei sonque eth cas de quauques àlbums o de partidas d'àlbums (coma eths dialògs). Per aulhors, eth lexic emplegat ath escriut que d'ei mes ric qu'eth qui d'ei utilizat ath orau. Eth axe paradigmatic que pòt èster declinat. Que d'ei doncas un deths avantatges deth àlbum que de dar era possibilitat de desvolopar eth lexic.

En contra, eths tèxtes non deven pas paréisher tròp complicats taths mainats. Capsús dera lectura en classa, eth professor que deu estudiar eth àlbum tà véder çò qui pòt hèr puisheu e i tribalhar dessús. Per exemple, si eth vocabulari o era sintaxi non son pas comuns, eth professor que va hicar en plaça activitats qui van arrecotir a ua melhora compreneson ath moment dera lectura a hauta votz. Non d'ei pas arrecomandat de hèr remarcas ligadas ath vocabulari pendent era lectura pr'amor era coheréncia deth tèxte que d'ei copada. Eth interès dera lectura que d'ei abracat. Eth ligam entre orau e escriut que d'ei plan hòrt. Abans de legir un tèxte, qu'a era possibilitat de'u condar. Eth aprentissatge e era compreneson que pòden èster facilitada peth orau e era teatralización hicada en plaça peth arregent. Eth tèxte que sembla mei viu quan ei condat que non pas quan ei legut. Eth objectiu que d'ei de perméter a tots eths mainats d'encontrar recits dab plaser. Doncas, que cau dar a tots eths mejans tà entrar ena cultura literària, en avisar-se de non pas desvolopar practicas discriminatòrias taths mainats fragiles, en dificultat de cap ara lenga.

Er'interpretacion que pòt començar quan eras estapas de compreneson son plan mestrejadas. Tà se'n assegurar, eth professor deras escòlas que hica en plaça moments de reformulacion e de questionament. En BO de 2008 eth procediment que d'ei formulat dera faiçon seguenta : « Après les lectures, les enfants reformulent ce qu'ils ont compris, interrogent sur ce qui est obscur. ». Alavetz, que cau amiar eths escolans a pausar-se questions. Que van poder préner exemple sus eras questions deth mèstre pertocant er'accion, eths personatges mes tanben eths imatges. Er'interpretacion que d'ei un passatge cruciau ena formacion d'escolan. Que permet aths mainats de comunicar eths sués punts de vista, eths sués sentits sus eth obratge, sus eth tèma. Er'aquisicion d'aquesta competéncia que pausa problèma aths escolans francés. Eths arresultats der'estudi PISA que son plan marcants. PISA que d'ei ua enquèsta qui's debana cada tres ans au près d'eths escolans de 15 ans (en fin der'escolaritat obligatòria a puish près) ens 34 país de l'OCDE. Er'avaloracion que d'ei seguida en francés, en cultura matematica e en cultura scientifica. Eths arresultats que pòden èster presentats en un grafic.[5]

[5] Nòta d'informacion 08-08 de gèr (http://media.education.gouv.fr/file/2008/41/7/ni0808_22417.pdf)

eths arresultats dera França que son passats devath era mejana de l'OCDE

En consequéncias, que d'ei necessari de començar a tribalhar ua tau competéncia plan de d'òra e privilegiar a partir d'un cèrt moment questions d'interpretacion. Eras instruccions oficialas de 2002 que permetèvan de comolar aquesta manca en dar era possibilitat de hicar en plaça debats interpretatius. Aqueth exercici que participa ar'aquisicion d'un sàber e d'un sàber-hèr en lenga mes que contribueish tanben ara formacion d'escolan e de ciutadan. En efèit, eths escolans que deven apréner a escotar eths autes, a préner era paraula quan ei possible. Que deven demorar en subjècte dera conversacion e pas devirar sus quauqu'arren mes com ei sovent eth cas en mairala. « Les enfants découvrent les richesses et les contraintes du groupe auquel ils sont intégrés. […]La dimension collective

de l'école maternelle est une situation favorable pour que les enfants apprennent à dialoguer entre eux et avec les adultes. […]A la fin de l'école maternelle l'enfant est capable de respecter les autres et respecter les règles de la vie commune ; écouter, aider, coopérer » qu'indica eth BO de 2008 en paragrafe « hèr-se escolan ». Eth Sòcle Comun deras coneishenças e deras competéncias que completa dab eth pielar sheis « eras competéncias socialas e civicas ». Eth hèit de saber interpretar un tèxte que va perméter de hèr pròba de jutjament e d'esperit critic ; « ce qui suppose :

- savoir évaluer la part de subjectivité ou de partialité d'un discours, d'un récit, d'un reportage ;
- savoir distinguer un argument rationnel d'un argument d'autorité ;
- apprendre à identifier, classer, hiérarchiser, soumettre à critique l'information et la mettre à distance ;
- savoir distinguer virtuel et réel ».

Aquestas competéncias non son qu'ath estat d'esbaucha ena escòla mairala mes un tribalh seguit que deu perméter era sua mestresa. Eth programa d'entrada en escriut que perpausa, doncas, de consacrar ua permèra tirada en lenga orala a l'entorn deths àlbums de literatura de joenessa, era recepcion de recit e era sua compreneson e interpretacion amian a un tribalh de produccion : era formulacion de tèxtes peths mainats.

De l'auta part, eth emplec d'àlbums de joenessa que permet eth desvolopament d'un comportament de legidor. Eth mainat que deu apréner a orientar-se en espaci libe. En efèit, tà un mainat qui entra ena escòla mairala eth hèit de tiéner un libe a l'endret que d'ei tà díser dab eras escrituras en sens de lectura mes tanben de virar eras paginas non son pas competéncias forçament aquesidas. Açò que relhèva dera motricitat, dera lateralizacion mes que d'ei necessària tà descobrir eths principis dera lectura, eth hèit de compréner qu'eths espacis desseparan mots qui compausan frasas dab sens, estructuras especificas dera lenga escriuta abans de saber léger. « Les enfants se familiarisent peu à peu avec le français écrit à travers les textes lus quotidiennement par l'enseignant. Afin qu'ils perçoivent la spécificité de l'écrit, ces textes sont choisis pour la qualité de leur langue (correction syntaxique, vocabulaire précis, varié, et employé à bon escient) et la manière remarquable dont ils illustrent les genres littéraires. » (BO de 2008 paragrafe « Familiarizar-se dab eth escriut »).

Eth àlbum dab eth sué enviroament meravilhós qu'agulhoa eth imaginari deths mainats. Eras practicas deths escolans ena cort, ena parguia que testimonian deth sué impacte : eths petits que s'identifican sovent a un personatge (chivalièr, hada…) mes tanben a actituds d'adultes. Eths jòcs de « papa-mama » o dera regenta qu'en son plan ar epresentatius. En efèit, qu'existeishen àlbums qui renvian ara vita vitanta. Que son a espleitar en mairau pr'amor eras instruccions oficialas que precisan qu'un lexic qui permet de parlar, d'evocar eth quotidian que deu èster coneishut. Aquesta cultura que d'ei necessària entà passar ar'escitura inventada. Imatges mentaus que son creats pera dobla narracion obrada peth tèxte e eths imatges. En un purmèr temps eths imatges que pòden estèr considerats coma ua empara tara compreneson, sustot quan era lenga non d'ei pas encara naturala (eth occitan tà un mainat qui entra ena escòla mairala dens ua societat principaument monolingua, en francés). En un article publicat ena revista *Repères* eth professor Brigaudiot deth IUFM de Versailles qu'anoncia « […]la compétence narrative des enfants se construit d'abord grâce à des images, plus faciles d'accès que les récits écrits. Les pratiques des maîtres à l'école maternelle semblent renvoyer implicitement à ce principe. […]Ce qui relève de l'iconique les aiderait essentiellement à se représenter et intégrer aux récits, d'une part la notion de protagonistes permanents (héros nommé en particulier), d'autre part la notion d'évènements (par opposition à du factuel « ordinaire ») En complément, la composante linguistique permettrait la focalisation et la progression du récit. ». Claude Le Manchec en un aute article dera revista *Repères,* « Lecture d'albums et apprentissages lexicaux, premiers résultats d'une enquête auprès d'enseignants de l'école maternelle » que'ns da eths tres ròtles deths imatges : « elles ont une fonction de double codage (elles codent les informations sous une autre forme) facilitant du même coup l'interprétation du texte et la récupération des informations en mémoire ; elles ont une fonction de mémoire externe (elles codent plusieurs relations et objets simultanément, ce qui facilite la rétention des phrases lues précedemment) ; elles ont une fonction de support analogique (elles utilisent la dimension spatiale pour représenter de façon analogique les relations entre objets, que ces relations soient spatiales, temporelles ou plus abstraites. » De mei, era lectura d'imatge que representa ua deras competéncias a mestrejar segon eth Sòcle : « Les élèves doivent être capables de lire et utiliser différents langages, en particulier les images ». (Pielèr dera « Cultura umanista »).

Era competéncia que va èster en partida mestrejada mercès aths diferents rapòrts establits entre eth tèxte e eths imatges :

- Eth tèxte e eths imatges que son redondants : eth medish messatge que d'ei balhat peras duas fòrmas de lengatge. *Passejada aus quate vents* de Terèsa Pambrun que'n d'ei un exemple. Eras illustracions de Mayana Itoïz que representan ara Lucia enas medishas posicions que'n tèxte dera Terèsa. Totun, que pòden desaplomar eths joens escolans qui ne van pas compréner qu'era gojata que d'ei en trin de saunejar. Eth avantatge d'ua presentacion en redondància que d'ei eth esclairatge qui pòt èster amiat en cas d'un manca de compreneson. Totun, que podem notar qu'eth tèxte e eths imatges ne pòden pas díser era medisha causa a cent per cent : un imatge n'a era capacitat de tornar transcríver un dialògue (manca enas bandas dessenhadas, fòrma d'àlbum drin a despart) o era succession d'un sarròt d'accions, d'eveniments.

- Eth tèxte e eths imatges que's completan : eth messatge balhat peth tèxte que d'ei perlongat peth imatge, eth contrari que d'eth vertat. Un non pòt anar shens l'aute tà compréner. *Max et les maximonstres* deth Maurice Sendack que permet d'illustrar aqueth principi : a flor e a mesura qu'entram en saunei eth imatge que pren plaça.
- Enfin, eths imatges e eth tèxte que son divergents : un messatge diferent que d'ei dat per cada lengatge. Un tribalh important que d'ei necessari entà non pas passar a costat deth sens. Aquestes tipes d'àlbums que permeten ua interpretacion mei pregonda. Un efèit que d'ei creat gràcia ara confrontacion deth punt de vista deth personatge e eth deth legidor. Ua dobla lectura que d'ei possibla. Er'aisença de lectura que d'ei copada tà balhar umor e hèr arreflechir eth lector. *L'afrique de Zigomar* de Philippe Corentin hica ara lutz aqueth ligam : eth tèxte qu'evòca er'Africa mentre qu'eths imatges arrepresentan era banquisa.

Eth descalatge que d'ei possible pr'amor eth àlbum qu'amassa eth tribalh de duas personas, eth autor e eth illustrator, qui an faiçons de véder eth monde, de l'interpretar unicas. Eth àlbum que d'ei un genre literari complèxe en quau tot non d'ei pas ditz de faiçon obèrta, obligatòriament.

En consequéncia, que d'ei indispensable de tot tribalhar en àlbum : eth rapòrt tèxte imatge, segur, eth vocabulari, era sintaxi mes tanben tot çò qui relhèva deth paratèxte. Era permèra de cobèrta coma era quatau son element a explicar. Era permèra de cobèrta que pòt èster vista coma era fica d'identitat deth àlbum : eth títol, eth autor, era maison d'edicion que son balhats. En mairau, eths mainats que començan a emplegar aqueth metalengatge. Eth títol e er'illustracion que hèn vàder ua purmèra impression en çò deth lector. Que'ns balha eras purmèras informacions sus eth libe, que la cau questionar, eméter

ipotèsis (Quau pòt èster eth subjècte ? E d'ei eth personatge principau qui ei arrepresentat ?...). Eras solucions que seràn dadas pera lectura.

Alavetz, eth àlbum que d'ei un materiau qui perpausa plan de pistas tà l'estudiar, lo didactizar. Eths sués interès que son pluraus : obertura ar'imaginacion, aquisicion de competéncias en compreneson e en interpretacion, apòrt d'un navèth vocabulari e de fòrmas de frasas plan bastidas. Mes que d'ei imperatiu de non pas despartir eth imatge deth tèxte. Totun, qu'existeishen fòrmas d'àlbums plan diferentas eras uas deras autas. Quina fòrma deu èster privilegiada e perqué ?

3°) Quau tipe d'àlbum causir ?

Cada àlbum qu'a era sua especificitat qui induseish era mesa en òbra d'activitats particularas entà tocar a objectius e competéncias diversificats : identificar eths diferents tipes d'escriuts, inventar o completar ua istòria, hèr ua pèça de teatre, realizar un libe, tribalhar eth lexic o ua estructura sintaxica particulara, entrar ena lectura, constituir hialats.

Eths àlbums en rondalejada qu'an ua estructura repetitiva. Un personatge ath briu deras suas accions qu'encontra navèths personatges. *Roule galette* de Natha Capurto e Pèir Belvès que'n d'ei un exemple. Era galeta que s'escapa e qu'encontrar un lapin, un lop, un ors e ua vop. A cada còp era medisha frasa que d'ei prononciada « Galette, galette, je vais te manger […] Non, dit la galette, écoute plutôt ma petite chanson. ». Pendent eths estagis qu'ei podut assistir a ua sedéncia ena quau un àlbum d'aqueths era emplegat, « Mossur Careta ». Aqueth tèxte, que permetèva de tribalhar eras partidas deth còs mes tanben era frase negativa e er'enumeracion de vèrbes. Era estructura de frasa emplegada qu'èra tostemps era medisha « Mossur Careta que s'a perdut eths uelhs. Non pòt mes véger. Non pòt mes plorar […] ». Aqueths àlbums que facilitan er'entrada ena lenga pr'amor qu'afavorizan er'imprenhacion, eth plaser e er'anticipacion. Era memorizacion d'estructuras que d'ei permesa.

En contra, qu'existeish ua fòrma d'àlbum shens tèxte. Era narracion que's hè a traves eths sols imatges. Eth àlbum shens tèxte non d'ei pas a confóner dab eth àlbum shens narracion, eths abecedaris e eths imatgèrs. Eths àlbums shens tèxte que permeten aths mainats d'exprimir-se. Atau, eths mainats qu'aprenen a léger un imatge. R. Stoecklé que destreja ena revista *Repères* tres nivèus de lectura. En un purmèr temps, que podem

descríver eths imatges. Eths objèctes e eths personatges qui compausan eths imatges van èster enumerats. Mes, era coheréncia deth tèxte que d'ei copada, er'istòria que d'ei hicada en un segond plan. Après un tribalh sus eth lexic, era categorizacion, que cau tornar a espiar eths imatges de faiçon globau. Mes, non i a pas d'istòria escriuta. Eths mainats n'an pas nada referéncia tà formar frasas bastidas doncas eth professor que deu formar eth medish aquestas frasas, completar eras proposicions deths mainats. Contràriament a çò que podem pensar eth àlbum shens tèxte non d'ei pas un àlbum aisit a compréner. En efèit, que cau èster capable d'interpretar eths diferents signes iconigrafics. De còps, eras colors qu'an un sens particular. Eras inferéncias qu'an d'èster nombrosas. Que d'ei complicat de notar eths personatges. En efèit, eths petits noms non son pas coneishuts manca si son especifiats sus era purmèra de cobèrta. Eths escolans que deven èster atentius aths vestits de cadun sustot si eth gèste grafic que d'ei pròche entre cadun. Aquèsta competéncia que renvia ath segon nivèu, d'après Stoecklé : « Niveau de l'établissement de liaisons entre différents éléments d'une image comme ensemble organisé, de la reconnaissance de l'action à l'intérieur d'une image (avec, dans l'activité langagière, recours aux introducteurs de complexité et aux termes relatifs aux relations d'espace) ».

Eths indices concernant era continuitat der'accion, eth temps qui passa que dèven èster manlhevats. Tà començar, que serè arrecomandat de préner un àlbum shens tròp d'imatges. Que cau demorar fidèu aras intensions deth autor : non cau pas tornar escríver ua navèra istòria. Eth tresau nivèu que pòt èster tocat : « Niveau de l'établissement de relations entre des images successives, de la saisie de la dimension temporelle d'une image (la construction de la signification d'une image prend en compte un avant et un après) et de la reconnaissance de l'histoire à l'intérieur de la succession d'images (avec, dans l'activité langagière, recours aux matériaux d'enchaînement de phrase à phrase). »

Eths àlbums que pòden èster apressats a partir deth tèma desvolopat. Atau, que podem tribalhar un tipe de lexic. Per exemple, si prenem coma tèma Nadau, tèma plan espleitat ena escòla mairala pr'amor que hè partida deth entertien deth imaginari mainadèc, que podem provisar un hèish d'activitats sus eth pair Nadau, era letra, eths presents… Aquestas activitats seran mei fructuosas, enriquidoras si eths àlbums son estudiats en hialat. Era lectura en hialat que permet d'apréner en hèr ligams. Que podem perpausar un hialat a l'entorn d'un autor, d'un tipe d'àlbum (coma eths àlbums en rondalejada) o sus un tèma (eth lop, per exemple). Catherina Tauveron, en un article titolat « Pour une mise en

résonance des textes : la lecture en réseau »[6] que detalha eths objectius d'un tau aprentissatge : « il permet l'éducation d'un comportement de lecture spécifique dont on a vu qu'il suppose la mise en relation des textes déposés dans la mémoire culturelle du lecteur ; il permet de construire et de structurer la culture qui en retour alimentera la mise en relation ; il permet enfin, en tant que dispositif multipliant les voies d'accès au texte, d'y pénétrer avec plus de finesse, d'y découvrir des territoires autrement inaccessibles, d'éclairer des zones autrement laissées dans la pénombre . » Atau, que podem hèr parlar eths mainats sus eth tèma entà avisar-se deras suas coneishenças sus era question (sòrta d'avaloracion diagnostica) enta prevéder activitats adaptadas. Après, que va caler trobar un mejan entà avalorar er'aquisicion deths mainats. Er'escritura d'un navèth tèxte en quau eth emplèc deths navèths mots ei obligatòria qu'ei ua solucion. Totun, eth mainats ne saben pas escríver, doncas eth principi de dictada ath adulte que serà emplegat. Eths mainats que deven apréner a dictar. Eth debit d'escritura que d'ei mes lent qu'eth debit dera paraula : que's cau adaptar. Eths escolans deven compréner qu'era faiçon d'escríver non d'ei pas era medisha que la de parlar. Tà hèr integrar aquesta competéncia que cau tostemps renviar aras lecturas d'àlbums hèitas. Eth ròtle deth professor que d'ei primordiau : que d'ei eth qui pera relectura hica en relhèu eth hèit que era faiçon de dictar deths mainats non d'ei pas confòrma a la qui trobam ens obratges. Er'estapa de relectura que permet tanben de notar qu'un tèxte pòt èster segmentat en mots.

Fin finala, eth professor deras escòlas que deu causir eth àlbum en foncion deth objectiu dera sequéncia (aquisicion de lexic, perlongament de tèxte, lectura d'imatges). Mes, eths mainats que deven sauvar en memòria totas aquestas lectura en se'n poder tornar servir mei tard. Eth carnet de lectura arrecomandat peras instruccions oficialas de 2002 qu'en dar era possibilitat. Sus cada libe encontrat un arresumit arredigit en comun, eras impressions deths crepauts, un dessenh que pòden èster hèits. En *Le langage a l'école maternelle (*pp.91-92*)* que podem léger « Pour le cahier de littérature, la présentation varie selon la section :

- Tant que les enfants ne sont pas capables d'écrire, la photocopie de la couverture, réduite, peut être nécessaire ;

[6] Ne coneishi pas eras referéncias precisas d'aqueth qui estó estudiat en classa de francés

- En section de moyens, le titre de l'ouvrage, le nom de l'auteur et de l'éditeur peuvent être photocopiés et illustrés par les enfants ; un court texte produit en dictée à l'adulte peut être ajouté ;
- En section de grands : les enfants peuvent eux-mêmes écrire le titre de l'album et l'illustrer, voire copier un court texte. »

III/ Era partida practica :

En permèra annada de master, qu'ei ensajat d'amuishar qu'eth àlbum èra ua faiçon hèra interessanta tà abordar eth lexic.

En un premèr temps, qu'avèvi pensat tribalhar a partir deth àlbum *Maki eth sué dia*, un àlbum plan ric qui dava era possibilitat d'abordar un sarròt de lexics (desvelh, sala de banh, cosina, vestits, activitats deth dia…). Mes, en duas setmanas ne podèvi pas tribalhar mantuns camps lexicaus dab eths escolans de mairau. En efèit, eths mots que seren estats vists en susfàcia. Er'estapa de memorizacion qui passa per eth hèit de díser, d'emplegar e de manejar eths mots que seré vaduda impossibla. Alavetz, era sequéncia d'aprentissatge perpausada eth an passat n'èra pas mei possibla. Que'm cau perpausar ua sequéncia ena quau e'ns vam concentrar sus un camp lexicau precís (sustot que'era classificacion qu'ajuda eths mainats a retien eras causas). Aqueth lexic, que deu pertocar eths mainats. Qu'ei causit eth dera cosina, per duas arrasons : en premèr, que i a àlbums qui tractan aqueth punt ; en dusau, que podem hicar en plaça activitats de manipulacion aisidament enas classas. Tà l'ac díser autament, que podem tribalhar aqueth lexic de duas faiçons distintas : dab un àlbum de joenessa e dab eth canton d'imitacion. Dab, un tau dispositiu que podem evaluar si eth àlbum ei un bon mejan tà hèr aquesir lexic aths mainats o si era manipulacion e era mesa en situacion ei mes portadora d'aprentissatges. Dilhèu eth investiment deths mainats, mes tanben eths mots retenguts ara fin non seran pas eths madeish.

Qu'ei esprovat drin de dificultats abans de trobar un àlbum qui corresponèva aras mias demoradas : que volèvi un àlbum on ua istuèra sus era cosina e's debanava e on ath bèth miei dera quau i avèva mots de lexics hicats en arrelhèu. Sovent, eths libes que hèn referéncia a un cosinèr qui emplega quauques instruments mes shens tròp insistir dessús o, ath contrari, que trobam àlbums documentaris ens quaus er'objectivitat ei permèra. Puish, qu'ei trobat *Chocolat aime cuisiner* deth autor japonés Hirotaka Nakagawa. En aqueth àlbum, er'istuèra de Chocolat un joen cosinèr acompanhat deth sué amic Vanilha, que d'ei condada. Qu'aprèstan un hèish de plats gostós e tà hèr partatjar era sua passion qu'obreishen un restaurant. En parallèle d'aquesta istuèra, eth lexic deths objèctes dera cosina que d'ei hicat en relhèu.(**cf. eth paisatge lexicau annèx 7 p. 64**). Eths mots que son hicats en contèxte en istuèra e destacats tà èster estudiats en paisatges lexicaus. Açò que d'ei hèra interessant : eths mainats qu'entenen eth mot en ua frasa e que l'arreconeishen solet. Eth principi de nominalizacion que d'ei facilitat.

Puishque vòi tribalhar eth lexic dera cosina de duas faiçons diferentas que'm cau hicar en plaça duas sequéncias. Era classa que sèra partatjada en dus : ua partida que va tribalhar a partir deth àlbum e er'auta a partir deth canton d'imitacion. Mes, un problèma que persisteish : eths objèctes evocats en àlbum non son pas forçadament presents en canton e dera part invèrsa. Totun,ara fin dera sequéncia, eths mainats que deven aver desvolopat eras madeishas competéncias lexicalas quau que sia eth grop de tribalh. Alavetz, que podem hornir objèctes en canton (endret on era manca que d'ei mei importanta) e sustot hèr interagir, escambiar eths escolans ara fin dera sequéncia. Arremarcas de l'ua o de l'auta part que van perméter de méter eths dus grops ath madeish nivèu. Coma ac avèm dit abans, era tòca d'un tau dispositiu que d'ei de verificar si un supòrt ei mei adaptat qu'eth aute entà aquesir vocabulari. Quin rénder-se compte de plan dera diferencia ? Que cau avalorar eths mainats. Qu'avèm tres possibilitats :

- er'avaloracion diagnostica : avaloracion emplegada en començament de sequéncia tà véger quau e son eras competéncias deths mainats de cap ara competéncia a tribalhar. Que permet de notar eths pre-requesits e d'adaptar era sequéncia aths mainats. Tà èster utila atiu que cau que sia miada abans eth estagi.
- er'avaloracion formativa : que's debana ath briu dera sequéncia. Que permet de notar eth avançament deths mainats e de hicar en plaça activitats de remediacion si dificultats son arrelhevadas. Aquesta fòrma d'avaloracion que d'ei perpausada en miei de sequéncia.
- er'avaloracion somativa : avaloracion de fin de sequéncia qui permet de notar si eths objectius son tocats. En noste cas que va perméter de véder si eth vocabulari dera cosina ei plan retengut e sustot si e i a ua diferencia entre eths dus grops. En efèit, er'avaloracion finau que sera era madeisha entà eths dus grops. Que sera perpausada ena darrèra sedença dera sequéncia tà notar eths sabers aquesits sus eth còp. Ua auta avaloracion que sera perpausada mei tard, tà véder çò qu'an sauvat eths mainats shens tribalhar de faiçon acompanhada eths mots. Dilhèu, que van contunhar a los emplegar en anar en canton d'imitacion en autonomia (çò qu'espèri vertadèrament e qui amuisharà qu'era sequéncia hicada en plaça aura foncionat).

Ena sequéncia qu'ei pensat perpausar cinc sedenças qui emplegan coma supòrt eth àlbum e cinc sedenças, distintas, enas quaus e vam emplegar eth canton d'imitacion. Eras tres darrèras sedenças dera sequéncia que seran eras madeishas taths dus grops, atau er'interaccion que sera favorizada.

Qu'ei miat aquesta sequéncia pendent eth estagi en responsabilitat seguit ena escòla mairau de Luz Sent Sauvur. Era escòla que perpausa un aprentissatge en ua seccion bilingua francés-occitan : eths mainats non passan pas tot eth dia dab eths madeish camaradas.

Pendent eth estagi, qu'avèvi sos era mia responsabilitat sèt mainats de petita sección (PS), siés mainats de mejana seccion (MS) e tres de grana sección (GS). En un premèr temps qu'avèvi pensat realizar era sequéncia dab eths mainats de mejana seccion mes tà aver arresultats eths mei vertadèrs possible, que'm calèva un efectiu mei important. Que d'ei pr'amor d'açò que prenoi era decision d'amassar eths mainats de mejana e de grana seccion.

En seguir, que podem trobar eras ficas de preparacion de cada sedença atau com er'analisi.

1°) Era sequéncia analisada :

1°) Sedença 1 :

ETH LEXIC DERA CONSINA (canton)

Durada : 20 min — Sedença n° : 1/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Presentacion en occitan deth canton dera cosina
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Nomar eths objèctes deth amiroament de vita -Emplegar un vocabulari precis

Pre-requesits

Materiau a preparar : canton dera cosina

DEBANAR		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
	20min	Canton d'imitacion	Eth arregent que pausa eth contèxte en quau pòt èster emplegat eth canton (que ièm en ua cosina d'un gran restaurant). Eth nom deth objècte que pòt èster perpausat peths mainats. Eths arregent que'u tornar díser e eths mainats que l'ac disen un aute còp. Si non d'ei pas coneishut, eth mèstre qu'apieja. Introdusir era sedença 2	*A partir de uei, que vam considerar qu'aqueste lòc que d'ei era cosina d'un gran restaurant. Tà poder preparar de que minjar, eths cosinèrs, vosautes tots, qu'avetz besonh utís, objèctes. E coneishetz eths sués noms ?* *Mes dilhèu, tà prepara quauqu'arren que mancan objèctes….*	Objèctes en canton d'imitacion

ETH LEXIC DERA CONSINA (àlbum)

Durada : 35min Sedença n° : 1/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Descobrir un navèth àlbum : *Que'u hèr gòi a Chocolat de cosinar*
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Hèr ipotèsis sus eth contengut d'un libe a partir dera cobèrta -Escotar en silenci ua istuèra condada peth arregent -Arreconéisher eth personatge principau

Pre-requesits : aver legit d'autes àlbums

Materiau a preparar : eth àlbum

		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
DEBANAR	5 a 8 min	Canton d'arregropament	**Fasi 1 :** Eth professor qu'amuisha eth àlbum aths mainats. Que deven emèter ipotèsis a partir deth títol e dera permèra de cobèrta	*« Uei que vam descobrir un navèth àlbum. Eth títol que d'ei* Que'u hèr gòi a Chocolat de cosinar *(seguir eth títol dab eth dit tà aidar eths mainats a orientar-se sus era cobèrta). Eth autor que d'ei Hirotaka Nakagawa. Pausar eras questions :* Quau ei eth títol ? Quant i a de personatges ? Que hèn ? Quin ac vesetz ? »	àlbum
	10 min	Canton d'arregropament	**Fasi 2** : Eth professor que lei eth àlbum en entièr.	*Adara, que voi léger eth àlbum. Escotatz plan !*	
	15 min	Canton d'arregropament	**Fasi 3** : Demandar aths mainats çò qu'an comprés der'istuèra (hèr un arresumit en s'ajudar deths imatges si ei necessari → diferénciacion. Eth òrdi deras accions non d'ei ua constrenta) Eths mainats qu'an de verificar eras ipotèsis dadas e plan identificar eths personatges	*Que's passa en istuèra ?* Qui d'ei Chocolat ? Qui d'ei Vanilha ? Que hèn ? Quau ei era recèpta perpausada peth cosinèr ? Que hè eth cosinèr ara fin deth àlbum ? Perqué ?	

Analisi :

Aquesta premèra sedença que s'ei plan passada :

- eths mainats qu'èran contents d'entrar en contacte dab un navèth àlbum.
- Tà çò qui d'ei deth canton d'imitacion, qu'èran estonats qu'eths arregent e vengosse dab ith (causa ara quau non son pas acostumats). Qu'èran curiós, intrigats peth navèth contèxte : non ièran pas mei ena cosina de casa mes ena cosina d'un gran restauran.

Qu'ei podut arremarcar qu'eths mainats e coneishivan eths mots en francés mes nat en occitan (manca veire). Alavetz, que i avè un vertadèr tribalh de lexic a hicar en plaça. De mei, eths escambis que's hèvan tostemps en francés. Eths mainats n'an pas era costuma d'escambiar entre ith en occitan. Que volèvi ensajar de cambiar aquesta tendéncia.

Aquestas sedenças que'm permetón, doncas, d'avalorar eras coneishenças deths escolans tot en entrar en subjècte.

2°) Sedença 2 :

ETH LEXIC DERA CONSINA (àlbum)					
Durada : 27/30 min Nivèu : MS Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge				Sedença n° : 2/8	
OBJECTIUS	Apréner eth lexic deths objèctes dera cosina				
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Escotar tèxtes legits peth ensenhant qui acostuman eth mainat a compréner un vocabulari e ua sintaxi mensh familiaria que la entenuda tà ara. -Compréner, aquesir e emplegar un vocabulari pertinent (noms d'objèctes…) en ligam dab eras activitats deth dia				
Pre-requesits					
Materiau a preparar : àlbum, numerizacion deth paisatge lexicau, cartetas dab eths objèctes **(annèx 8 p.73)**					
		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
	12min	Canton d'arregropament	**Abans era sedença, eth arregent qu'aprèsta cartetas on son arrepresentats eths objèctes dera cosina (p.5 a completar e a modificar dab eths objèctes presents ena seguida)** **Fasi 1** : Eth professor que tornar léger eth àlbum en insistir sus eth nom deths objèctes	*Ièr qu'avèm legit un àlbum on i avèva un cosinèr. E vos brembatz ? Tà hèr era cosina qu'emplega un sarròt*	Album

DEBANAR	15min	Canton d'arregropament	**Fasi 2** : Eth professor qu'a numerizat eth paisatge dera cosina. Eths mainats qu'an ara sua disposicion eth àlbum aubrit ara pagina qui representa aqueth paisatge. Eth mainat qu'emplèga ua frasa deth tipe « *Que prèni* era padena *e que la hiqui atiu.* »	*d'objèctes, d'ustensilhas. Que vòi tornar léger eth libe. Avisatz-ve aths noms deths objèctes, que'n auram besonh après.* *Qu'ei tirat tots eths objèctes dera cosina de Chocolat e que les ei hicats en tistèth. Que'us devetz tornar hicar en plaça coma ei presentat en àlbum. A cada còp, que cau enonciar eth nom deth objècte.Cada mainat que i pòt anar ath sué torn.*	Album Cartetas Tistèth Tablèu Paisatge lexicau

ETH LEXIC DERA CONSINA (canton)

Durada : 35 min — Sedença n° : 2/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Introduccion de navèths objèctes
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Nomar eths objèctes deth amiroament de vita -Emplegar un vocabulari precis

Pre-requesits

Materiau a preparar : canton dera cosina, navèths objèctes

		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
	10min	Canton d'imitacion	Abans era sedença, eth arregent que prepara objèctes tath canton en un tistèth, entà que non i aja pas tròp de diferencias entre eths dus grops.	*Ièr, qu'avèm dit que tà*	Objèctes en canton

D E B A N A R	10min 15min		**Fasi 1** : amuishar eths navèths objèctes aths mainats en balhar eth nom. **Fasi 2** : nomar eths objèctes vists era velha **Fasi 3** : categorizar eths objèctes en fonccion deth usatge que'n podem hèr (cauhar, tà minjar sus era taula) → era categorizacion que pòt perméter ath mainat de memorizar eth lexic. Eth nom deth objècte que d'ei dit a cada còp.	*preparar de que minjar que mancavan causas. Que les ei preparadas en un tistèth. Que vam balhar eth sué nom.* *Ièr, qu'avèm dat eth nom deths utís qui ièran déjà ena cosina. Quin s'apèran ?* *Que vam ensajar d'estruçar eths objèctes dera cosina. Que vam méter amassa eths objèctes qui pòden servir a cauhar, qui pòden anar sus era placa de còser. D'un aute costat, que vam méter amassa eths objèctes qui serveishen a minjar quan ièm asseduts a taula.Que vam hicar eths qui demoran a despart.*	d'imitac ion

Analisi :

Aquesta dusau sedença qu'èra prevista eth matin deth dimars 5 de heurèr. Mes qu'ei avut un problèma de gestion deth temps. En efèit, eth temps dedicat ara matiada qu'èra mei cortet que de costuma pr'amor que's calèva preparar tà anar taths esquís (eth vrèspe). Alavetz, n'ei pas hicat en plaças eras sedenças ligadas ath lexic e qu'ei adaptat era seguida dera sequéncia.

Eth dijaus 7 de heurèr qu'ei hicat en plaça eras duas sedenças previstas eth dimars.

-àlbum :

Tara verificacion dera compreneson qu'avèm tornat a formular er'istòria. Eths mainats que parlavan en francés. Que tornavi a díser eras causas en occitan en tot valorizar eras presas de paraulas. En efèit, eths mainats qu'avèvan dificultats tà préner era paraula en un grop, a s'exprimir davant eths autes. Puish, petit a petit, qu'an començat a emplegar mots occitans.

Tà çò qui d'ei deth tribalh dab eth paisatge lexicau, que'm soi renduda compte qu'eth hèit de díser eth nom deth objècte e de formular ua frasa que provocava ua subercarga cognitiva. En efèit, eths noms n'èran pas encòra plan coneguts. Qu'ei doncas hicat en plaça ua fasi de mei ena sedença en talhucar era tòca en dus:

1°) Eths mainats que davan eth nom deths objèctes e que hèvi ua frasa. Atau que s'acostumavan a ua faiçon de formular.

2°) A hòrça de tornar díser, eths mainats que s'arriscaban, que tornavan díser çò que disèvi.

De mei, que i a escolan qui avèvan dificultats a tornar plaçar eths objèctes coma ièran sus eth paisatge deth libe. Que ièra ua competéncia qui caliva tornar tribalhar.

-canton d'imitacion :

Er'implicacion deths mainats qu'èra notable. Mes, qu'ei podut notar ua dificultat tà balhar eths noms deths objèctes qui n'èran pas encòra memorizats. Alavetz, qu'a calut trobar mejans tà ajudar eths mainats. Sovent, que disèvi eth nom e eths mainats que l'ac tornavan díser, senon, que disèvi era debuta deth nom e que completavan. Quan errors èran formuladas que dabi eth nom sancèr e eths mainats que l'ac tornavan díser.

Era fasi sus era categorizacion que s'ei debanada tròp viste. En efèit, er'atencion deths mainats que baishava. Qu'avèvan enveja de jogar dab eths objèctes deth canton, çò qui n'èra pas previst. Fin finala, qu'ei introdusit aqueth moment a cada fin de sedença. Eths mainats qu'an besonh de manipular ; ne pòden pas demorar ena teoria tròp longtemps.

3°) Sedença 3 :

<table>
<tr><td colspan="6">ETH LEXIC DERA CONSINA (àlbum)</td></tr>
<tr><td colspan="6">Durada : 40 min
Nivèu : MS
Domèni d’activitat : apoderar-se eth lengatge
Sedença n° : 3/8</td></tr>
<tr><td colspan="2">OBJECTIUS</td><td colspan="4">Apréner eth lexic deths objèctes dera cosina</td></tr>
<tr><td colspan="2">COMPETENCIAS
Eth escolan que deu èster capable de…</td><td colspan="4">-Escotar tèxtes legits peth ensenhant qui acostuman eth mainat a compréner un vocabulari e ua sintaxi mensh familiaria que la entenuda tà ara.
-Compréner, aquesir e emplegar un vocabulari pertinent (noms d’objèctes…) en ligam dab eras activitats deth dia
-Comparar imatges</td></tr>
<tr><td colspan="6">Pre-requesits : conéisher drin eth vocabular dera cosina</td></tr>
<tr><td colspan="6">Materiau a preparar : àlbum, numerizacion deth paisatge lexicau, cartetas dab eths objèctes, jòc de memòri cf annèx p.73</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Organisacion
Dispositius</td><td>Fasis</td><td>Consignas</td><td>Materiau</td></tr>
</table>

D E B A N A R	10min 15min 15min	Canton d'arregropament Canton d'arregropament Canton d'arregropament	**Abans era sedença, eth arregent qu'aprèsta cartetas on son arrepresentats eths objèctes dera cosina (p.5 a completar e a modificar dab eths objèctes presents ena seguida)** **Fasi 1** : lectura deth àlbum **Fasi 2** : Eth professor qu'afica ath tablèu eth paisatge dera cosina emplegat ena sedença 2. Aqueste còp, eth paisatge que d'ei perpausat dab objèctes qui non son pas hicats com cau (cambiament de plaça, de sens, de color tanben) e d'autes qui non son pas plaçats. Era tòca deths mainats que d'ei de saber comparar imatges (àlbum en petit e paisatge representat en gran) **Fasi 3** : Jòc de memòri tà tornar tribalhar eth lexic. Ua carteta que d'ei perpausada en color e l'auta en negre e blanc. Atau, eths mainats que son mes atentius aths objèctes qui son a comparar.	*Despuish quauques dias que tribalham dab un àlbum.* Quau ei dejà eth sué títol ? *Que'u vòi léger un aute còp.* *Que vedetz ath tablèu ? (responsa demorada : era cosina de Chocolat). Mes que s'ei passat ? (R: Eths objèctes qu'an cambiat, que'n manca...).* *Tornatz hicar eths objèctes coma e d'ei hèit en àlbum.* *Quau ei eth nom deth objècte ?* *Qu'avetz plan reconstituit era cosina de Chocolat. Adara que vam véder si e reconeishetz eths objèctes dab un aute jòc : un jòc de memòri. E sabetz jogar ? (si eths mainats coneishen era règla que de ith qui l'explican sinon eth arregent que l'ac hèr en díser : Que vòi virar cartetas sus eth sòu. Cada un d'entre vosautes que dèu virar eras duas madeishas cartetas entà ganhar. A cada còp que devetz dar eth nom deth objècte.→ amuishar un còp tà s'assegurar dera compreneson dera consigna.)*	Album Album Cartetas Tistèth Tablèu Paisatge lexicau Cartetas deth jòc de memòri

ETH LEXIC DERA CONSINA(canton)

Durada : 35 min — Sedença n° : 3/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Arreconéisher un mot dejà entenut mes dit adara ath sonque ath orau
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Compréner un tèxte legit -Trobar en aqueth tèxte eths objèctes dera cosina

Pre-requesits : conéisher quauques objèctes dera cosina

Materiau a preparar : canton dera cosina, recèpta de cosina

		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
DEBANAR	10min	Canton d'arregropament	**Fasi 1** : Presentacion deth contèxte : eths mainats que van preparar potatge dab verdura presenta en canton. Tà açò, eth mèstre que lei ua recèpta en emplegar vèrbes arreligats a noms d'objèctes. →recèpta legida un premèr còp en canton d'arregropament Si ua dificultat de compreneson deths vèrbes qu'apareish eth professor qu'a sia era possibilitat de mimar sia era possibilitat d'emplegar un imatge qui arrepresenta er'accion.	*Uei, que i a clients en restaurant. Que'us cau preparar potatge. Que vòi léger era recèpta un premèr còp. Escotatz plan.* *Adara, que va caler anar cercar eths objèctes qu'avètz besonh ena cosina. Abans, que torni léger era recèpta. Que cau escotar de plan tà non pas desbrembar causas.*	Recèpta
	10min	Canton d'imitacion	**Fasi 2** : Eth arregent que dar un tistèth aths mainats. Que torna léger era recèpta un tresau còp. Eths mainats qu'amassan çò qu'an besonh.	*Adara, que podetz amassar eths objèctes. Tà vos ajudar que legi encara era recèpta. Tà poder m'enténer, non cau pas hèr tròp de brut.*	Objèctes Recèpta Tistèth
	5min		**Fasi 3 :** Verificar eths objèctes amassats peths mainats. Eths escolans que balhan eth nom deths objèctes	*Que vam verificar çò qu'avètz pres.E podetz díser quin s'apèran eths objèctes ?*	
	10min		**Fasi 4** : Eth arregent que preparar eth potatge dab eth mainat. Atau, era lenga emplega que d'ei forçadament eth occitan	*Adara que podem preparar eth potatge.*	

Analisi :

-àlbum :

Eths mainats que començavan de conéisher er'istòria. Alavetz, que m'a calut mei que tot teatralizar tà esvitar tot avegèr. Que i a escolans qui començavan de memorizar formulas repetitivas e qui las disèven en madeish temps que jo. Eths mainats que s'implicavan en istòria.

Tara fasi de comparader d'imatges, qu'ei volut arrassegurar eths mainats ena sua formulacion de frasas mes tanben en hèit de comparar. Alavetz, qu'ei perpausat eths madeish objèctes (coma estó hèit ena sedença 2) e n'ei pas cambiat eths objèctes de plaça o tirar-ne coma ac ièra previst.

Eth jòc de memòri que s'ei plan debanat. Eths mainats que s'investivan de plan, era sua atencion que ièra demorada tostemps. Eths noms n'èran pas encòra memorizats de plan. Alavetz, que caliva trobar estrategias tà'us hèr endeviar : demandar aths camaradas (pausar-se sur er'eterogeneitat dera classa), dar era debuta deth mots...

-canton d'imitacion :

Qu'èra eth premèr còp qu'aqueths mainats èran confrontats a un escriut. Alavetz, era sua compreneson, er'identificacion deths objèctes qu'a pres temps. Tà ajudar eths mainats, qu'avèm hèit un arresumit deths objèctes emplegats abans eth arrecuelh. Puish, qu'ei tornat léger era recèpta en tot insistir hèra sus eths noms deths objèctes a amassar (ajudar ara memorizacion).

Tara fasi de preparacion deth potatge, qu'ei cambiat de ròtle : ara debuta qu'èri ena cosina dab ith entà ensajar d'introdusir eth occitan coma lenga d'escambis (çò qui non d'ei pas aisit pr'amor eths mainats qu'an era costuma de batalar en francés) ; puish qu'èi jogat eth ròtle deth client deth restaurant. Atau, qu'èi podut obligar eths eslhèves a parlar en occitan tà presentar-me eths objèctes qui portavan sus era taula, sovent cadun ath sué torn.

4°) Sedença 4 :

ETH LEXIC DERA CONSINA (àlbum)	
Durada : 20 min Nivèu : MS Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge	Sedença n° : 4/8
OBJECTIUS	Avaloracion formativa
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Tornar investir lexic deth àlbum ath briu dera sua lectura, dab carteta coma ajuda
Pre-requesits	

Materiau a preparar : àlbum, cartetas dab eths objèctes					
DEBANAR		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
	20min	Canton d'arregropament	Eth àlbum que d'ei legit peth arregent qui amuisha a cada objècte encontrat un imatge. Eth arregent non ditz pas eth nom deth objècte que d'ei aths mainats de l'ac hèr (era carteta que d'ei amuishada a un mainat precis tà poder avalorar eras suas competéncias vertadèras). Atau, era lectura non d'ei pas mei passiva. Eths escolans qu'entran en interaccion. (lectura seguida dab eth dit) Si ara fin dera sedença, eth arregent qu'arremarca qu'eths escolans an dificultats tà dar eths noms deths objèctes, que va hicar en plaça ua sedença de remediacion ena quau e vam tornar a hèr jòcs de memòri e de comparèr d'imatges.	*Uei, que vam tornar léger eth àlbum mes que l'ac vam hèr amassa. Que vòi léger eth tèxte e quan encontri un objècte qu'amuishi ua carteta a un mainat. Eth mainat que deu díser eth nom deth objècte tà poder continuar era lectura. Qu'ensajam ?*	Album cartetas

ETH LEXIC DERA CONSINA (canton)

Durada : 30 min
Sedença n° : 4/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Tornar emplegar un mot en ua frasa
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Bastir ua frasa corècta ena quau un objècte dera cosina que d'ei emplegat -Comparar imatges (foto/canton)

Pre-requesits : conéisher quauques objèctes dera cosina

Materiau a preparar : canton dera cosina, fotos deth canton **(annèx 10 p.76)**

		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
D E B A N A R	10min	Canton d'arregropament	**Fasi 1** : Presentacion deth contèxte	*Ièr, pendent era nueit qu'avèm desbrembat de barrar de plan ua hièstra e que i a ventòla qui d'ei entrada. Era cosina que d'ei en desòrdi : objèctes que son peth sòu, que'n ei amassa en un tistèth…*	
	5min	Canton d'imitacion	**Fasi 2 :** Comparar era foto e eth canton	*Mes urosament qu'avèvi hèit fotos.Que çò qu'a cambiat de plaça o qui non d'ei pas mei ena cosina?(eths mainats que deven dar eth nom deth objècte)*	Fotos Canton
	10 a 15 min	Canton d'imitacion	**Fasi 3** : Eths mainats qu'an era tòca de tornar hicar eths elements dera cosina coma son arrepresentats sus fòtos presas peth arregent. Eths mainats que deven nomar eths objèctes en emplegar eth torn « *Era **padena** que ièra **sus era taula**.* »	*Adara, que cau estruçar era cosina coma ac ièra sus era foto. Tà poder cambiar eth objècte de plaça, que cau hèr ua frasa, per exemple « Era **padena** que ièra **sus era taula**.* »	Fotos Canton

Analisi :

-àlbum :

Aquesta sedença qu'estó perpausada eth diluns 11 de heurèr. Alavetz, que l'ei adaptada drin : non l'ei pas emplegada coma ua vertadèra sedença d'avaloracion formativa. Qu'èi preferit, en tot conéisher eras competéncias desvolopadas era setmana precedenta, començar per reactivar eths mots de vocabulari dejà vists. Tà açò qu'avèm emplegat eth jòc de memòri.

Après, qu'avem podut passar ara lectura dab eras cartetas. Entà qu'era consigna sia plan clara qu'ei legit un premèr còp eth àlbum en amuishar eras cartetas ath moment on eth mot qu'èra prononciat. Puish, qu'èi legit er'istòria un dusau còp : que son eths mainats qui davan eth nom deth objècte.

-canton :

Eths mainats que son plan interessats per er'activitat de comparason d'imatges pr'amor qu'avèvi pres eth partit de non pas imprimir eras fotós e de las deishar aficadas sus eth ordenador (aqueth materiau que semblava motivar drin eths mainats pr'amor que cambiava dera costuma). Totun, qu'èi podut sentir ua cèrta hartèra a tostemps manipular eths madeish objèctes e a aver tostemps era tòca de díser eths sués noms.

Tà çò qui d'ei dera formacion deras frasas, que d'ei jo qui hèva era frasa, un còp eth nom deth objècte balhat peth mainat. Eths mainats que l'ac tornàvam díser en seguir de jo tà ensajar de memorizar er'estructura. Eths mainats n'èran pas capables, quitament en fin de sedença, de hèr-ne ua sancèra tot sols (que d'ei ua competéncia qui deu èster tribalhada de faiçon espiralèra, ua sedença non sufeish pas).

5°) Sedença 5 :

ETH LEXIC DERA CONSINA (àlbum)

Durada : 30 min — Sedença n° : 5/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Tornar emplegar un lexic dejà vist mes en un aute contèxte
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	- Emplegar un lexic en cors d'aquisicion en un navèth contèxte Saber compréner ua consigna e i arrespóner Produsir frasas de mes en mes longas e plan bastidas

Pre-requesits

Materiau a preparar : paisatge lexicau, cartetas deths objèctes

		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
	5min	Canton d'arregropament	Eth arregent que prepara un paisatge de cosina qui d'ei diferent deth perpausat en àlbum. Eths elements basics d'ua cosina que son arrepresentats (tauleta, taula, aiguèr, mòble...). **Fasi 1** : Eth arregent que presenta eth paisatge ara classa en balhar eth nom deths elements dessenhats entà esvitar tota incomprehension ena seguida dera sedença.	*Uei, que vam cambiar de cosina. Non vam pas tribalhar dab era cosina de Chocolat. Que la vos presenti.*	Paisatge lexicau Tablèu

DEBANAR	15 min		**Fasi 2** : (15 min) Eths mainats que deven plaçar eths objèctes dera cosina (objèctes estruçats en un tistèth en començament de sedença e coneguts peths mainats pr'amor que son eths madeish qu'ena sedença3) en seguir eras indicacions espacialas dadas peth arregent.	*Que va caler tornar hicar en plaça eths objèctes coma ac disi. Per exemple : Era padena que d'ei penuda en dusau cròc….*(eth arregent que hèr er'accion)	Paisatge lexicau Cartetas deths objèctes Tistèth
	10min	Canton d'arregropament	Fasi 3 : Eth arregent que designa un mainat e un objècte plaçat sus eth paisatge (shens dar eth sué nom). Eth mainat que deu hèr ua frasa en díser eth nom deth objècte e eth lòc on ei estruçat, tà aver era possibilitat de tornar hicar en tistèth eth objècte en question. Si eth mainat non sap díser eth lòc on se troba eth objècte non d'ei pas tròp grèu. Era sedença que pòrta sustot sus eras ustensilhas dera cosina.	*Adara, que devetz estruçar era cosina. Tà tornar eth objècte en tistèth que cau hèr ua frasa ena quau enteni eth nom deth objècte e eth lòc on lo prenetz ena cosina. Per exemple (préner un exemple deth paisatge) : Era caceròla que de sus era placa de còser.*	Paisatge lexicau Cartetas deths objèctes Tistèth

ETH LEXIC DERA CONSINA (canton)

Durada : 20 min
Sedença n° : 5/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Véder si era lenga emplegada en canton ei adara eth occitan Compréner ua consigna e i respóner

COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Identificar ena cadena parlada eth vocabulari dera cosina
Pre-requesits : conéisher quauques objèctes dera cosina	
Materiau a preparar : canton dera cosina	

		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
D **E** **B** **A** **N** **A** **R**	10min	Canton d'imitacion	**Fasi 1** : Eths mainats que son deishats en autonomia dab era sola consigna de preparar potatge taths clients (que tornan hèr potatge pr'amor que n'an dejà hèit ena sedença 3 doncas que van poder entrar mei aisidament en activitat.). Eth arregent non d'ei pas totalament absent d'aquesta fasi. Qu'espia si era lenga d'usatge ei eth occitan quan non d'ei pas mei ena activitat dab eths mainats.	*Uei, eths clients qu'an encara hami de minjar potatge. Ce'n podetz preparar coma eth aute dia ?*	Canton
	10 min	Canton d'imitacion	**Fasi 2 :** Aprés eth arregent qu'intervien en dar aths mainats indicacions tà estruçar era cosina. Eths mainats non deven pas balhar eth nom deth objècte mes èster capables de l'identificar quan ei nomentat ath orau	*Qu'avetz preparat un plan bon potatge. Eth clients que semblan hèra contents. Mes qu'avètz emplegat un hèish d'objèctes. Un cosinèr non pòt pas deishar tot atau. Que vòi díser on cau méter eras causas. Cada un ath vòste torn que i vatz anar.*	

Analisi :

-àlbum :

Aquesta sedença qu'a plan foncionat. Eths mainats que plaçavan de plan eths objèctes, quitament si calèva tornar díser mantuns còps eras consignas o demandar aths autes çò qu'èra eth aiguèr o era tauleta (sovent con·honut dab era taula).

Er'estructurar de frasa non ièra quitament pas aquesida. Qu'èra doncas plan important de prononciar era frasa un còp e de la hèr repetar aths mainats. Ara fin dera sedença, que n'i avèva qui hèvan frasas deras bastidas.

Totun, qu'ei arremarcat qu'era fasi de plaçament deths objèctes èra mei rapida qu'era fasi ena quau eths mainats devèvan dar eth nom deths objèctes. Er'associacion deth mot orau (dit peth ensenhant) e dera sua representacion que sembla mei aisida qu'era prononciacion deth mot après aver causit ua carteta. Qui i avèva escolans qui èran capables d'arreconeisher eth mot mes qui n'èran pas capables de lo restituir (E podem preténder qu'aqueths mainats e ièran encòra en un periòd d'incubacion -nocion desvolopada per Ronjat-, moment pendent eth quau eths mainats que memorizan mots abans de los poder emplegar).

-canton d'imitacion :

Eth moment on eths eslhèves e son deishats en autonomia n'estó pas tròp long pr'amor quauques uns que'n avèvan hartèra de hèr de qué minjar. Totun en cinc minutas, qu'ei podut notar qu'era lenga de jòc n'èra tostemps pas eth occitan si n'èri pas atiu.

En contra, era fasi d'estruç que s'ei plan passada. Contràriament, ara sedença 3, eths mainats qu'èran capables d'enténer e de compréner en un flux orau eth nom deth objècte.

6°) Sedença 6 :

Dab eras sedenças 6 e 7 previstas tot premèr qu'ei perpausat ua sola sedença.

ETH LEXIC DERA CONSINA

Durada : 35 min — Sedença n° : 6/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Confrontar eths dus grops entà hicar en plaça escambis
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Escambiar en un grop -Apréner vocabulari dera cosina -Nomar eths objèctes

Pre-requesits : conéisher objèctes dera cosina

Materiau a preparar : canton dera cosina e eth àlbum

		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
	2min	Canton d'arregropament	Presentar eth **contèxte**	*Uèi, eths amics de classa qui non tribalhan pas mei dab vos que van venir tà visitar era cosina.*	Canton

D **E** **B** **A** **N** **A** **R**	10min 10 min 10min 2min	Canton d'imitacion Canton d'imitacion	**Fasi 1** : Eth àlbum que d'ei pausat en canton d'imitacion, obèrt ara pagina deth paisatge dera cosina. Un escambi que's deu installar entre eths escolans (ajuda deth arregent si necessari). Arremarcas que son ditas peths mainats de cada grop. Eths de qui an tribalhat dab eth àlbum que van portar navèras causas aths autes e inversament. (insistir sus era preséncia deth àlbum, hèr comparèrs..) **Fasi 2** : Fasi ena quau e vegem dab eths mainats quau son eths objèctes qui permeten de prepara ua còca e a que serveishen. **Fasi 3** : Demandar aths mainats de preparar ua còca (causa navèra taths dus grops e qui pòt pausar problèma doncas abranlir escambis) taths clients. Eths mainats que son deishats en autonomia. Atau eth professor que pòt filmar era scèna entà notar quin se hèn eths escambis. **Fasi 4** : Era còca que d'ei portada taths clients.	*Uei, eths clients deth restaurant, qu'an hami de minjar ua còca. Que vòi léger ua recèpta e que la vatz realizar. Que vam anar cèrcar amassa çò qu'avèm besonh.*	recèpta

Eth àlbum que presenta era recèpta deras crespèras. Eths mainats que la van realizar. Aquesta sedença que pòt èster miada en ligam dab eras matematicas (eth àlbum que permet doncas de hicar en plaça un projècte transdisciplinari).

ETH LEXIC DERA CONSINA

Durada : 40 min — Sedença n° : 7/8
Nivèu : MS
Domèni d'activitat : apoderar-se eth lengatge

OBJECTIUS	Emplegar eth lexic dera cosina en ua sedença de manipulacion
COMPETENCIAS Eth escolan que deu èster capable de…	-Compréner ua recèpta -Cooperar tà arrespóner a ua consigna

Pre-requesits : conéisher quauques objèctes dera cosina

Materiau a preparar : àlbum, objèctes, ingredients tà hèr crespèras

		Organisacion Dispositius	Fasis	Consignas	Materiau
DEBANAR	10min 10 min	Canton d'arregropament	**Fasi 1** : Era recèpta que de legida peth arregent, un premèr còp. Après que la torna léger e tà cada ingredient evocat qu'afica ath tablèu un imatge e era quantitat necessari. **Fasi 2** : Eth arregent que da ua auta consigna. Demandar aths mainats de tornar formular era consigna qui d'ei plan longa e hèr eths grops (un mainat qui a tribalhat dab eth àlbum e un qui a tribalhat dab eth canton). Un còp era recèpta legida, eths mainats que van préner en tistèths çò qui cau tà hèr crespèras. Que i a autant d'instruments qui serveishen tà preparar era recèpta que de grops e qui i a d'autes instruments de cosina qui non son pas necessaris (intrús).	*En àlbum de Chocolat, que i a era recèpta deras crespèras. Que la vam preparar. Tà començar que la vòi léger.* *Que voi léger era recèpta un aute còp. Que la vatz escotar de plan, pr'amor après que va caler anar cercar eths instruments tà hèr eras crespèras en tistèths. Que i vatz anar per grop de dus.* *Adara, que vam verificar çò*	Album

	5min 15min	 Sus ua grana taula	**Fasi 3** : Cada grop qu'amuisha aths autes çò qu'a trobat. Eras proposicion deths mainats que son validadas per la lectura dera recèpta. **Fasi 4**: Preparacion deths ingredients (en ligam dab eras matematicas) e realizacion dera pasta deras crespèras.	*qu'avètz trobar. Que vòi léger era recèpta. Quan entenetz un objècte que'u podetz sortir deth tistèth.* *Que vam aprèstar eths ingredients e preparar era pasta.*	

Aquesta sedença que pòt pausar problèmas de realizacion pr'amor deras règlas d'igièna e deths risques d'allergia (dilhèu eras crespèras ne seran pas minjadas ena escòla mes balhada aths mainats ath moment de se'n tornar tà casa tà dar era possibilitat aths pairs de las minjar o pas). De mei, eth emplec dera placa de còser pòt èster dangerós. Alavetz, eth arregent que pòt demandar ara ATSEM de hèr còser shens eths mainats ath entorn.

Analisi :

Aquestas duas sedenças que son abracadas per manca de temps mes tanben d'ua auta constrenta : eth vrèspe eth ATSEM non d'ei pas presenta ena classa. Alavetz, qu'avèvi demandar ath cosinèr dera cantina de hèr-nse còser eras crespèras. Mes que caliva méter en plaça era confrontacion deths mainats e preparar era pasta entre 14h e 15h (darrèra òra perpausada peth cosinèr). Que hèva tròp de causas.

En un premèr temps, eths qui avèvan tribalhat dab eth àlbum, que l'an presentat aths autes. Puish, que l'avèm legit en tot insistir sus eths noms deths objèctes emplegats tà preparar eras crespèras. Que d'ei plan domatge de non pas aver podut hicar era fasi de confrontacion dab era comparason àlbum/canton. Qu'auré podut perméter de mesurar eras competéncias de cadun. Dab era presentacion deth àlbum aquesta fasi que d'ei vaduda mei artificiau, er'espontaneitat deths mainats qu'èra escapçada.

Qu'ei totun sauvat era fasi ena quau eths mainats e devèvan anar cercar eths objèctes. Que d'ei vertat qu'eths qui èran familiarizat dab eth àlbum qu'avèvan mei de facilitat. Enfin, que ièm passats ara preparacion dera pasta. Eths mainats que se son hèra implicats : cadun qu'a hèit ath mensh ua causa. Era preparacion

concreta que dava sens a tot çò qui èra estat vist tò tiu de faiçon mei fictícia, que sia dab eth àlbum o dab eth canton.

Tà acabar, qu'avèm portat era pasta ath cosinèr. Aquesta estapa non deu pas èster considerada coma ua passejada. Eths mainats qu'an podut véger ua vertadèra cosina (coma la d'un restaurant – contèxte balhat ath canton d'imitacion-). De mei, eth cosinèr que parlar un shiniau occitan. Eths escolans qu'an podut encontrar un navèth interlocutor e véder qu'èra lenga non d'ei pas parlada sonque peth arregent o eth caminaire. Era lenga qu'exista vertadèrament en enviroament pròche deths mainats.

Remarca : en çò qui pertòca eths problèmas d'igièna qu'avèvi demandat ath arregent titular dera classa si èra possible de fabricar ua còca. Que m'expliquè eras precaucions a préner en cas de malaudia : sauvar tots eths embalatge, copar eth mei possible era cadena deth hred...

7°) Sedença 8 :

<table>
<tr><td colspan="6">ETH LEXIC DERA CONSINA</td></tr>
<tr><td colspan="6">Durada : 15 min
Nivèu : MS
Domèni d’activitat : apoderar-se eth lengatge
Sedença n° : 8/8</td></tr>
<tr><td colspan="2">OBJECTIUS</td><td colspan="4">Avaloracion somativa (annèx 11 p.78)</td></tr>
<tr><td colspan="2">COMPETENCIAS
Eth escolan que deu èster capable de…</td><td colspan="4">-Conéisher eth lexic dera cosine</td></tr>
<tr><td colspan="6">Pre-requesits : conéisher objèctes dera cosina</td></tr>
<tr><td colspan="6">Materiau a preparar : huelha, credons de colors distintas</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Organisacion
Dispositius</td><td>Fasis</td><td>Consignas</td><td>Materiau</td></tr>
<tr><td></td><td>15 min</td><td>Cada mainat a ua taula</td><td>Aquesta sedença que va servir a hèr ua avaloracion deras competéncias deths mainats en seguir dera sequéncia.

Ua fica sus era quau e son arrepresentats objèctes dera cosina e d’autes que d’ei balhada a cada mainat. Eth arregent qu'anóncia ath orau ua consigna deth tipe « Coloratz en arroi era padena. Coloratz eth veire en blu… »(era color que cambia dab eth objècte).</td><td></td><td></td></tr>
</table>

			Tà facilitar eras coneishenças deras colors (competéncias pas avalorada aquiu) eth arregent que pòt amuishar ua carteta de cada color. Ua auta avaloracion que sera perpausada mei tard en'annada tà notar si eras competéncias lexicalas desvolopadas pendent era sequéncia e son demoradas. Tà aquesta, eths mainats que seran avalorats un per un dab un filmòt qui's debana en ua cosina.		

Analisi :

Er'avaloracion que s'ei debanada eth divés 15 de heurèr (darrèr dia deth estagi).

Qu'ei començat era matiada en perpausar aths mainats ua sedença de reactivacion deras coneishenças, causa hòrt importanta tà poder abordar de plan er'avaloracion. En un premèr temps qu'avèm legit eth àlbum. Eths qui non lo coneishèvan pas (pr'amor que d'ei sonque era dusau lectura tà ith) qu'èran plan contents de partatjar er'istòria coneishuda per l'auta part dera classa. Eth grop qui avèva tribalhat dab eth àlbum que participava hèra ara lectura : qu'anonciavan eths utís emplegats per Chocolat mes tanben era frasa recurenta "Be senteish bon!" (qui permetó ua premèra familiarizacion dab er'exclamacion en occitan).

En un dusau temps, qu'avèm jogat dab eth memòri, pas coneishut tanpòc deth grop qui a tribalhat dab eth canton. Tot lo monde que s'investiva de plan. Aquesta activitat que permetivan de reactivar conéishenças. Eths mainats qu'èran actors : que son ith qui balhavan eth mot arrepresentat sus era carteta. Totun, qu'insistiva sus cada mot en l'ac tornar díser en amuishar era carteta a tots.

Apres ua petita pòsa, qu'avèm hèit er'avaloracion. Pendent eth estagi qu'avèvi arremarcat que quan un exercici èra balhat, eths mainats qu'avèvan era costuma de parlar-ne entre ith, de comparar eras produccions (çò qui d'ei constructiu). Mes, atiu, eth mié objectiu qu'èra d'avalorar eras competéncias pròpias a cadun. Qu'ei cambiat drin era disposicion dera classa en avisar-se a desseparar eths mainats tà esvitar tota copia. Totun, açò qu'a un impacte sus eths eslhèves pr'amor non e son acostumats : qu'ei podut véger estrès pojar (causa qui non volèvi pas). Tà arrassegurar eths mainats qu'ei explicat perqué e hasèvam açò.

Tath debanar der'avloracion, ath sens estricte, qu'ei començat per presentar era huelha shens díser eth nom deths objèctes (qu'èri volontari pr'amor qu'avèvam hèit ua sedença de reactivacion juste abans). En'avaloracion qu'ei causit de demandar sonque quauques mots (sèt ath totau : tistèth, placa de còser, cotèth, escudèla, coquèla, lòça e caceròla). N'ei pas pausat eths mots eths mes complicats manca er'escudèla

(sovent aperada « bol » mot qui exista tanben en occitan mes hèra pròche deth francés) qui n'èra pas tròp conéishuda. Qu'èi legit totas eras consignas de coloratge un premèr còp. Puish, qu'ei distribuit era huelha a cada mainat en tot precisar qu'anavi tornar díser eras consignas tà'us deishar colorar. Tà non pas deishar eths mainats en error qu'avèvi dat, ara fin, era possibilitat de verificar eras suas responsas e de cambiar si èra necessari.

Que podem visualizar eths arresultats en un tablèu. Que decidit de destriar error e esitacion pr'amor que i a eslhèves qui an esitat pendent era realizacion der'avaloracion mes qui non se son pas enganats per autan.

	Canton		**Album**	
	Error(s)	Esitacion(s)	Error(s)	Esitacion(s)
Eslhève 1	1	3		
Eslhève 2	1			
Eslhève 3	0			
Eslhève 4	1			
Eslhève 5			0	1
Eslhève 6			0	2
Eslhève 7			0	0
Eslhève 8			0	0
Eslhève 9			0	0
TOTAU	**3**	**3**	**0**	**3**

En véger eras avaloracions e era faiçon de hèr deths mainats qu'ei podut notar ua melhora aisença en çò deths mainats qui avèvan tribalhar dab eth àlbum.

Fin finala, ath briu dera sedença qu'avèvi arremarcat qu'eths mainats qui tribalhavan dab eth canton qu'avèvan mei de dificultats a aquesir eth lexic. Açò que vien dilhèu d'un problèma de concentracion indusit peth estatut deth canton d'imitacion. En efèit, eths mainats qu'an era costuma d'anar en aqueth lòc tà amusar-se. De mei, er'implicacion deths mainats n'èra pas autant importanta qu'en çò deths mainats qui

tribalhavan dab eth àlbum (dilhèu eras activitats n'èran pas pro diversificadas). Totun, eth contèxte der'activitat (era cosina d'un gran arrestaurant) qu'a hèit gòi aths mainats. Que'us ei entenuts a jogar "ath gran restaurant" ens moments liures. De mei, eths objèctes deths canton que m'an permes de hicar en plaça activitats de numeracion. Eth lexic qu'èra tribalhat d'ua auta faiçon, dab un aute objèctiu. Eths mainats que podèvan hèr ligam entre eras activitats d'aprentissatge (causa qui ajuda tà apréner).

En contra, eth àlbum que sembla mei apropriat a aquesir lexic pr'amor deth sué estatut qui d'ei mei solemne. Que permet tanben de hicar en plaça activitats enas quaus eth supòrt de basa que d'ei eth àlbum mes qui cambian (memòri, jòc de plaçament sus eth paisatge lexicau...). Eths mainats qu'an er'impression de hèr ua navèra causa.

Totun, eths arresultats que son a préner dab precaucions. Eth efectiu n'èra pas pro important tà tirar conclusions definitivas. De mei, er'avaloracion que d'ei estada perpausada ara fin dera sequéncia. Non podem pas saber si eths arresultats e seran eths madeish après un periòde shens activitats a l'entorn dera cosina. Tà verificar aqueth punt, que'm cau tornar ena classa tà hicar en plaça ua avaloracion diferida.

2°) Er'avaloracion diferida :

Qu'ei hicat en plaça er'avaloracion diferida eth dimars 9 d'abriu, haut o baish, dus mes apres eth estagi en mairau. Per manca de temps n'ei pas podut avalorar individuaument eths mainats mes que'us ei interrogat a torn de ròtle. Ua deras consignas a respectar que ièra que quan un mainat qu'èra interrogat non volèvi enténer qu'eth sué son de votz. De mei, eth dia on ei realisat er'avaloracion, tots eths mainats non ièran pas presents. Totun, que i avèva sheis escolans : tres qui avèvan tribalhar dab eth àlbum e tres qui avèvan tribalhar dab eth canton. Alavetz qu'ei podut comparar eths arresultats a partir deth madeish efectiu.

En un premèr temps, qu'ei posat eth àlbum *Que'u hèr gòi a CHOCOLAT de cosinar !* Sus era taula tà véder eras reaccions deths mainats. Que's brembavan der'istòria, deths noms deths personatges. Qu'avem podut passar ara lectura deth libe. Eths qui avèvan tribalhar dab eth àlbum pendent era sequéncia que participavan hèra en anonciar, mei que tot, era frasa esclamativa "Be senteish bon !". Après, que nse'n estancats mei longament

sus era pagina consacrada ath paisatge lexicau. Qu'avem dat un navèth còp eths noms deths objèctes ta'us se tornar hicar en cap. Atau, que iem entratz petit petit en'avaloracion.

Er'avaloracion diferida, ath sens estricte, que consistiva a dar eths noms deths objèctes (aqueste còp qu'èran tots presents), ath briu deth jòc de memòri ath quau eths mainats avèvan dejà jogat pendent era sequéncia. N'ei pas causit un supòrt diferent, coma un filmòt, pr'amor eth temps entre era sequéncia e er'avaloracion diferida qu'èra long. Aqueth biais de hèr qu'auré podut desaplomar eths mainats e hicar er'avaloracion en perilh. Entà qu'un tau dispositiu e sia possible qu'auré calut tribalhar sus era decontextualisacion deth vocabulari emplegat ena sequéncia.

Qu'ei recensat eths arresultats en un tablèu :

	CANTON			ALBUM		
	E1	E2	E3	E4	E5	E6
caceròla		-			"era coquèla"	+
padena		-			+	
padenòt	-			+		
passader			-		-	
hoet	"hèr moleta"					+
lòça	+			-		
paleta		-	+	+		
coquèla	-					+
saladèr			-	+	-	
escudèla			+	"eth bol"		+
balança		+				
cotèth	+		+			
placa de còser	+		+		+	
tistèth	+					+
taulòt de descopar			"era placa de descopar"	"era placa de descopar"	-	
boretader	-			-		-
culhera		+		+		
mots trobats	4	2	4	4	2	5
mots non trobats	3	3	2	2	3	1
ensai	1		1	2	1	
mots trobats	**50%**			**55%**		
mots non trobats	**40%**			**30%**		
ensai	**10%**			**15%**		

En espiar eths percentatges finaus, que podem notar que non i a pas tròp de diferéncia entre eths mainats qui an tribalhat dab eth àlbum o dab eth canton, quitament si eths qui an tribalhat dab eth àlbum qu'an mei d'aisença qu'eths autes. Que semblaré totun que mots mei complicats, pr'amor mes esluenhats deth francés, coma "escudèla, padena/padenòt o coquèla", que son estats mei plan arretenguts peths escolans qui an tribalhat dab eth àlbum. Alavetz, eth àlbum que sembla mei portador d'aprentissatges navèths que non pas eth canton (quitament si eths arresultats obtenguts e son a préner dab avisament tostemps pr'amor eth petit efectiu).

Conclusion :

Eth ensenhament deth lexic qu'ei un ensenhament centrau en mairala. En efèit, eths mainats qui coneishen pòc de mots en arribar que se'n van en elementari dab un bagatge d'a puish près 10000 mots (d'après Bassano). Philippe Boisseau qu'en conta era mieitat, 5000. Com ac precisa Dominique Bassano en capítol « La constitution du lexique : le « développement lexical précoce » », « l'acquisition du lexique sera un processus de longue haleine, s'étendant sans doute même sur toute la durée de la vie, mais les deuxième et troisième années d'existence de l'enfant représentent la période cruciale de sa constitution ».[7]. Tà un mainat bilingüe aqueras competéncias que son dobladas quitament si non d'ei pas capable d'emplegar en medish temps eth medish mot enas duas lengas. En efèit, un hèish de mainats bilingües que's mesclan eras lengas mes non d'ei que passatgèr.

Tà favorizar aqueth ensenhament cruciau, eth professor deras escòlas que deu causir de plan eths supòrts dab eths quaus e vòu tribalhar. Eth imatge que d'ei un supòrt a privilegiar pr'amor que permet aths mainats de representar-se concèptes qui pòden paréisher inacessibles. Mes, non deu pas desbrombar era familiarizacion dab eth escriut. Alavetz, eth àlbum que sembla èster un comprometut entre totas aquestas demoradas. Eth Bassano que precisa encara (p.160) « Les effets du contexte apparaissent à un autre niveau, dans le rôle médiateur que jouent sur l'apprentissage les pratiques de la communauté sociale et de l'entourage proche de l'enfant. A la suite de Bruner (1983), nombre de chercheurs ont, comme Nelson (Nelson et al., 1993). Souligné l'importance des routines sociales – repas, bain, jeu, etc. – souvent très structurées, qui fournissent à l'enfant des formats de communication dans lesquels s'inscrit l'émergence des premiers mots. Ainsi, les jeux de dénomination, tels que lecture de livres d'images et jeu de puzzle, particulièrement pratiqués par certaines cultures ou certains parents, favorisent sans doute l'apprentissage précoce des noms d'objets. ».

Eth aprentissatge deth lexic que d'ei un tribalh plan long qui's hica en plaça petit a petit. Eras activitats que's deven d'èster diversificadas mes dab un ligam qui pertòca eths mainats ; per exemple, eth supòrt que d'ei eth madeish mes era consigna qu'evolua. Atau, eths mainats que's basteishen arrepresentacions deras causas, que classifican mei plan eths elements. Totun, petit a petit, eths supòrts que cambian entà non pas embarrar

[7] P.137 *L'acquisition du langage – Le langage en émergence de la naissance à trois ans* m. Kail e M. Fayol

eths escolans en ua representacion fixa qui’s va hèr caricaturala dera realitat. Eth àlbum e eth canton que son mejans d’abordar eth lexic en mairala, mes, e i a un metòde mei portador d’aprentissatges qu’eth aute ? Dab era sequéncia hicada en plaça que podem notar qu’eth álbum sembla mei propici aths aprentissatges qu’eth canton (mei de mots que son arretenguts peths mainats). Açò que vien dilhèu deth sué estatut mes tanben deras diferentas activitats que podem hicar en plaça a partir deth. Atau eth interès deths mainats que d'ei desvelhat coma era sua volontat d'apréner. Totun, e d'ei sufisent d'aquesir mots de lexic tà poder parlar ua lenga ?

Bibliografía :

- Libes :

Claude Hagège – *L'enfant aux deux langues*- Editions Odile Jacob (1996)

Michèle Kail e Michel Fayol – *L'acquisition du langage ; Le langage en émergence de la naissance à trois ans* – Edition PUF (2000)

Philippe Boisseau – *Enseigner la langue orale en maternelle*- scérén- CRDP Académie de Versailles – CDDP Val d'Oise – Editions Retz (2007)

Philippe Boisseau –*Introduction à la pédagogie du langage en maternelle*- version abrégée – CRDP de Haute-Normandie (2001)

Les cahiers de Lire écrire à l'école sous la direction de H. Gondrand – *Texte et images dans l'album et la bande dessinée pour enfants* – CRDP Académie de Grenoble (2007)

Sophie Van der Lindon –*Lire l'album* – L'atelier du poisson soluble (2007)

Dominique Alamichel – *Albums, mode d'emploi* – CRDP de l'académie de Créteil (2000)

Olivier et Fanny Graff sous la direction de C.Poslaniec – *Littérature et langage à l'école maternelle Tome 1* – Outils pour les cycles – Scérén

- Eths periodics :

Repères (recherches en didactique du français langue maternelle)- N°29 – nouvelle série 2004

Repères (recherches en didactique du français langue maternelle) - Activités à partir de l'album de fiction De l'école maternelle au collège édition l'Ecole (1994) – Capitol : « Initiation à la lecture (et à la verbalisation) d'images »- R. Stoecklé

Français et langues étrangères et régionales à l'école. Quelles interactions ?
Numéro coordonné par G. Ducancel et DL Simon
Article « Quelle(s) articulation(s) entre le français langue de l'école et les langues étrangères ou régionales ? Une exploration de la transférabilité des apprentissages à l'école élémentaire »

Repères (recherches en didactique du français langue maternelle)- N°7 – nouvelle série 1993 -*Langage et images* - Numéro coordonné par M. Masselot et H.Romian - *Article*

« Quelques remarques à propos du récit et des images à l'école maternelle » - M. Brigaudiot IUFM de Versailles

- Eths àlbums :

Chocolat aime cuisiner – Hirotaka Nakagawa – Bayard jeunesse (2006) e arrevirat per jo en occitan

Maki ma journée – Zanimo – Editions Héritage (2000)

Le petit Marcel – Géraldine Collet e Arnaud Boutin- Collection vitamine- Editions P'titGlénat (2011)

Petit poilu pagaille au potager – Pierre Bailly e Céline Fraipont – Collection puceron – Editions Dupuis (2008)

Jeu de hasard – Hervé Tullet – Collection jeu – Editions Phaidon (2011)

Une histoire à quatre voix – Anthony Browne – Collection lutin poche – Edition L'ecole des loisirs (2000)

Colorinas – Terèsa Pambrun – Compaginacion Scop Vistedit- Académie de Toulouse

Passejada aus quate vents – Terèsa Pambrun – CRDP d'Aquitaine

- DVD :

Oral et littérature – IUFM Midi-Pyrénées en partenariat avec l'Inspection Académique de la Haute-Garonne

Apreni amb doas lengas – Académie de Toulouse (2010)

Apprendre à parler – Ministère de l'Education Nationale – Scérén- CNDP- CRDP (2010)

- Internet :

http://www.cndp.fr/crdp-toulouse/IMG/pdf/Evaluations_nationales_CE2-2005-ACAD_VD.pdf

http://pedagogia19.org/newpicnet/IMG/pdf/CONSTRUCTION_DU_LEXIQUE.pdf

http://www.ac-grenoble.fr/ia73/ia73v2/IMG/Conference_sur_le_vacabulaire_de_Madame_Cellier.pdf

http://www.ac-toulouse.fr/automne_modules_files/standard/public/p7443_37297c2f4bc6cd0c918decee1705f1c6Lacquisition_du_vocabulaire_a_lecole_maternelle.pdf

http://www.mission-maternelle.ac-aix-marseille.fr/domaines/langage/vocabulaire.html

http://ia89.ac-dijon.fr/maternelle/?dictee_adulte

http://eduscol.education.fr/cid52525/vocabulaire-a-l-ecole-maternelle.html

http://www.cndp.fr/crdp-creteil/telemaque/document/albums-cycle1.htm

http://www2.ac-lyon.fr/etab/ien/loire/ressources/maternelle/IMG/pdf/Enseigner_le_vocabulaire_ecole_maternelle_P_Boisseau.pdf

http://india.salledesprofs.org/blog/album-de-jeunesse-pour-un-enrichissement-intellectuel-et-moral-de-lenfance/

http://www.ac-nancy-metz.fr/casnav/petenfance/petenfance_supports_album_mediateur.htm

Eths annèx :

Eras comptinas

- Comptina de nau……p.59
- Comptina sus eras personas dera familha……..…p.59
- Comptina sus eths vestits…….…..p.60
- Comptina dab ua estructura repetitiva……...p.60

Un còp èra

- Tèxte……....p.61
- Fotòs……p.62

Activitat sus eths vestits…….…..….p.63

Que'u hèr gòi a Chocolat de cosinar……p.64

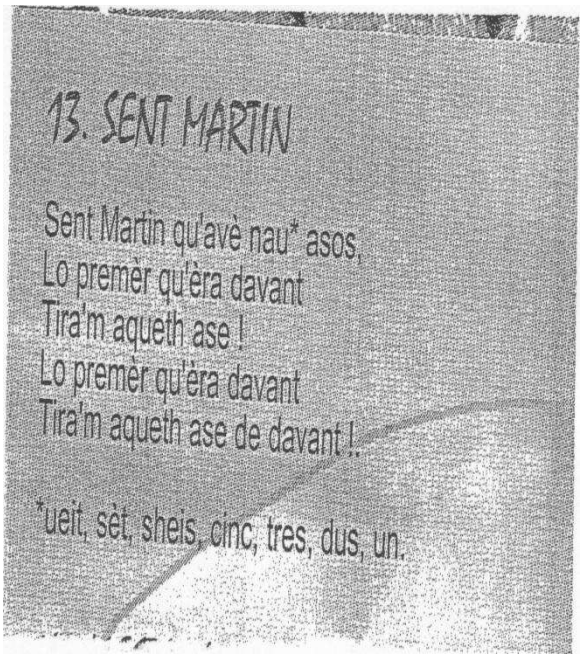
Jòc de memòri…….…….p.73

Paisatges lexicaus e objèctes……..…….p.74

Fòtos deth canton d'imitacion…….p.76

Avaloracions d'escolans……p.78

Annèx 1 : Comptina de nau

13. SENT MARTIN

Sent Martin qu'avè nau* asos,
Lo premèr qu'èra davant
Tira'm aqueth ase !
Lo premèr qu'èra davant
Tira'm aqueth ase de davant !..

*ueit, sèt, sheis, cinc, tres, dus, un.

Annèx 2 : Comptina sus eras personas dera familha

POCET

Pocet que drom.
-Toc, toc, toc, Pocet,
Desvelha't !
Pocet que's desvelha,
Pocet que badalha.
-Adiu papà,
-Adiu maman,
-Adiu gran frair,
-Adiu petit nenen !

Annèx 3 : Comptina sus eths vestits

ANEM TARA VINHA.

Anem tara vinha, eth lop n'i ei pas.
Que minjaram higas, arrasim muscat.
-Lop, lop, que hès ?
-Que m'hiqui …
Eras caucetas, eth quessot, eeth pante-lon…

-Qu'arribi !

Annèx 4 : Comptina dab ua estructura repetitiva

Annèx 5 : Un còp èra

Un còp èra…

Un còp èra ua Cuqueta qui se'n anava en pelerinatge. Que torrava a pèira héner. Eth Tòr que copè era cama dera Cuqueta.

- Òh Tòr ! Be cau que sias hòrt entà copar era cama dera Cuqueta !
- Non ! Eth So que d'ei mes hòrt que jo puish que'm hè fónder (hóner).

- Òh So ! Be cau que sias hòrt entà hèr fonder eth Tòr !
- Non ! Eth Brum que d'ei mes hòrt que jo puish que m'escón.

- Òh Brum ! Be cau que sias hòrt entà escóner eth So.
- Non ! Eth vent que d'ei mes hòrt que jo puish que m'esvalisa.

- Òh vent ! Be cau que sias hòrt entà esvalisar eth Brum.
- Non ! Era Pòrta que d'ei mes hòrta que jo puish que m'estanca.

- Òh pòrta ! Be cau que sias hòrta entà arrestar eth Vent.
- Non ! Eth Huec que d'ei mes hòrt que jo puish que'm brutla.

- Òh huec ! Be cau que sias hòrt entà brutlar era Pòrta.
- Non ! Er'Aiga que d'ei mes hòrta que jo puish que m'amorteish.

- Òh Aiga ! Be cau que sias hòrta entà amortir eth Huec.
- Non ! Era Terra que d'ei mes hòrta que jo puish que'm beu.

- Òh Terra ! Be cau que sias hòrta béver er'Aiga.
- Non ! Eth Òmi que d'ei mes hòrt que jo puish que'm laura.

*

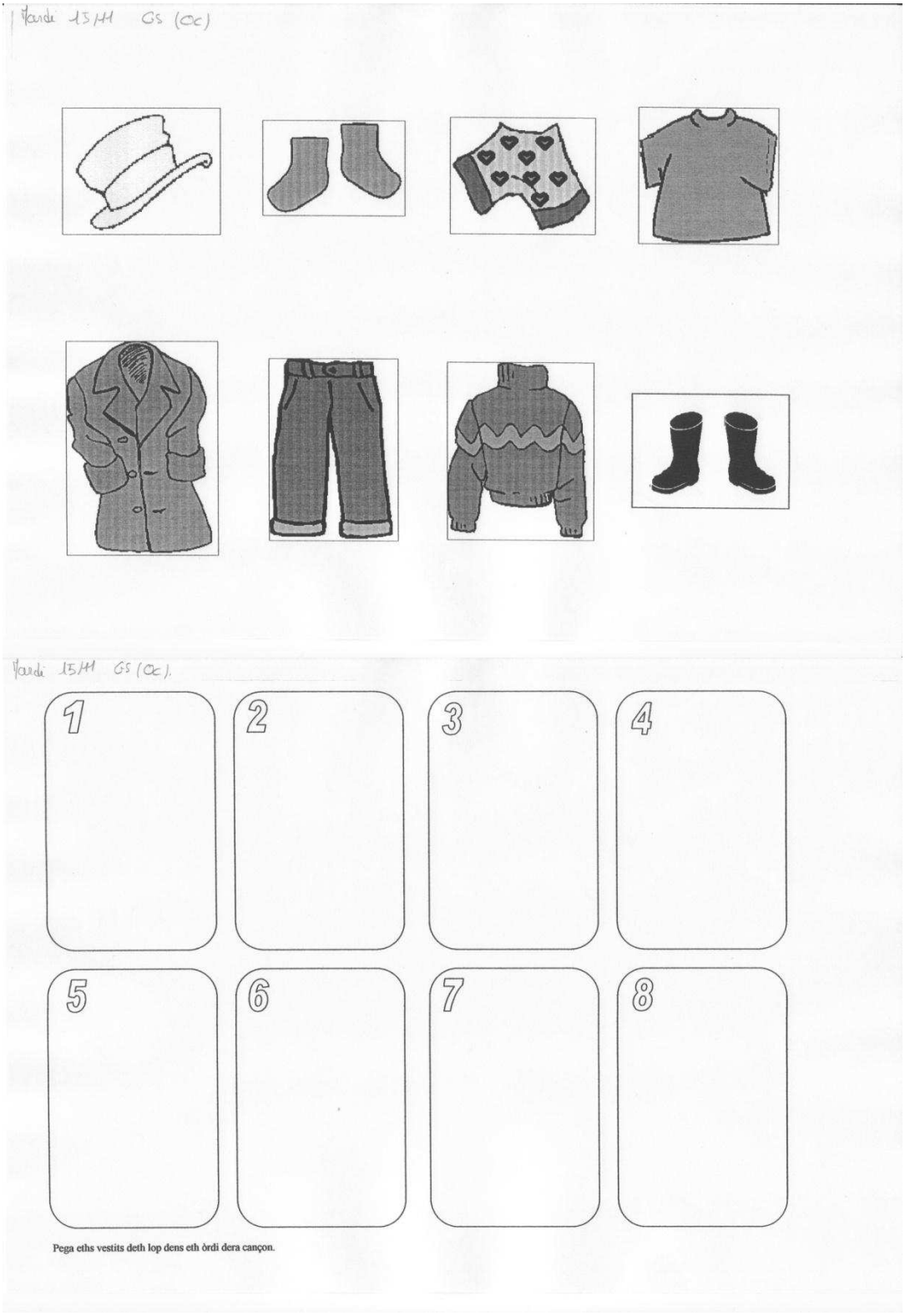
***

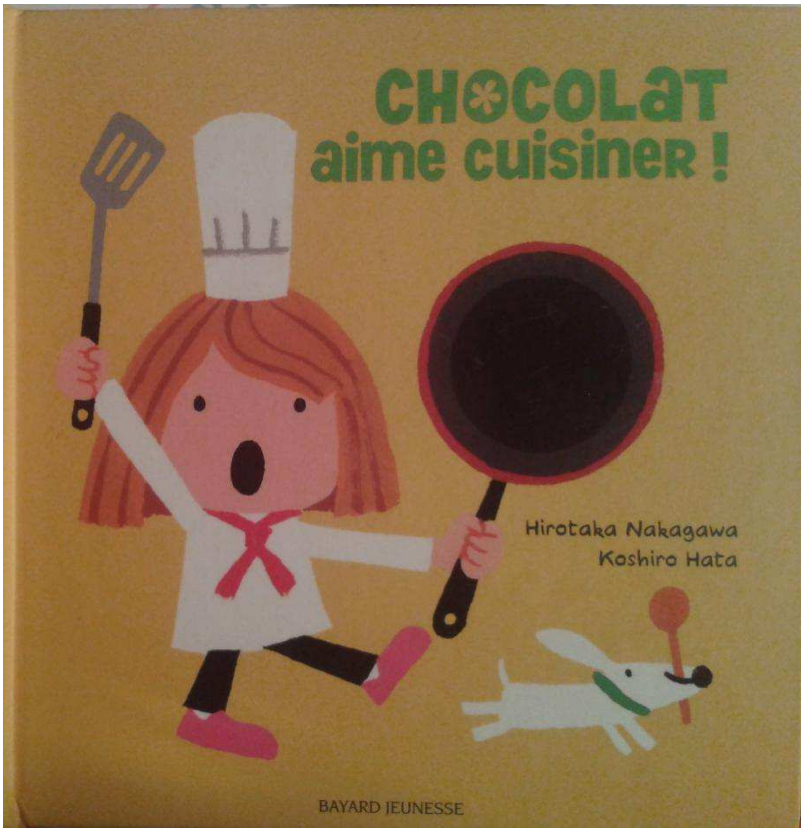

Annèx 6 : activitats sus eths vestits

Consigna : Pega eths vestits deth lop dens eth órdi dera cançon (*Anem tara vinha*).

Annèx 7 : *Que'u hèr gòi a Chocolat de cosinar*

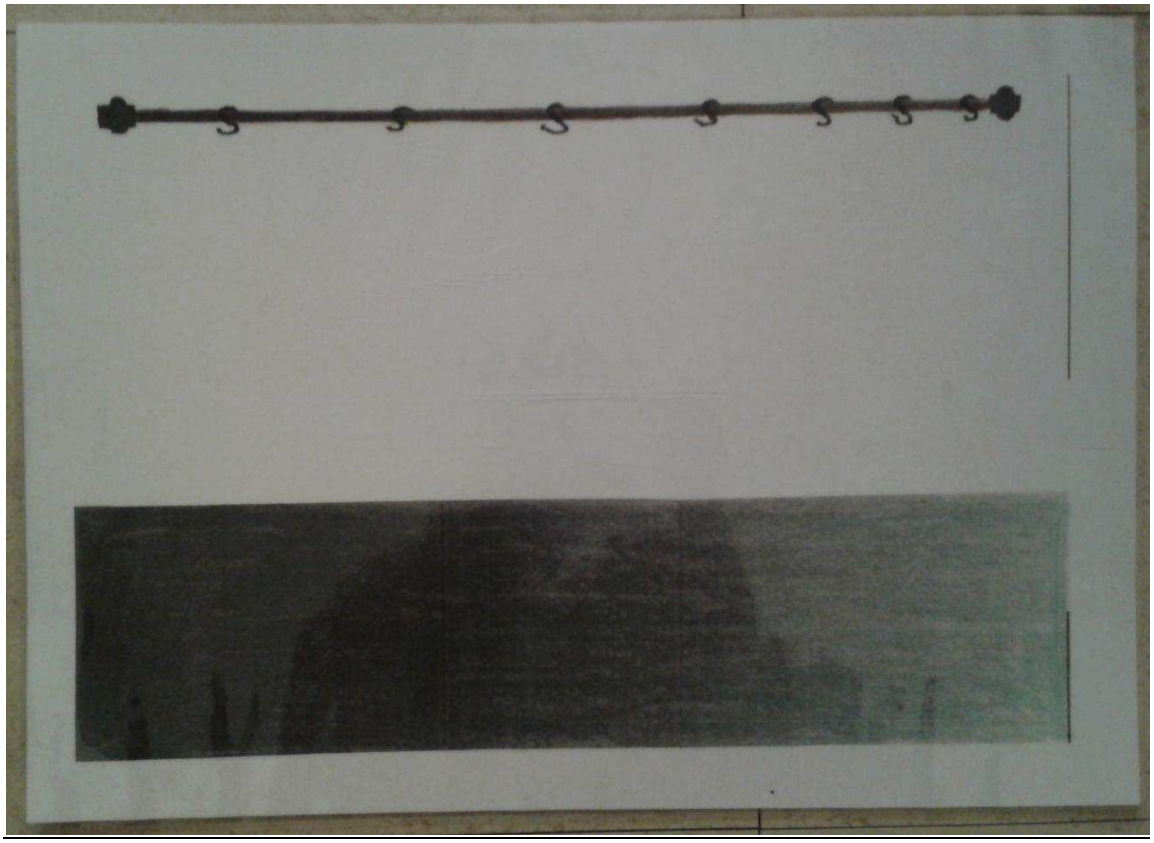
Era permèra de cobèrta

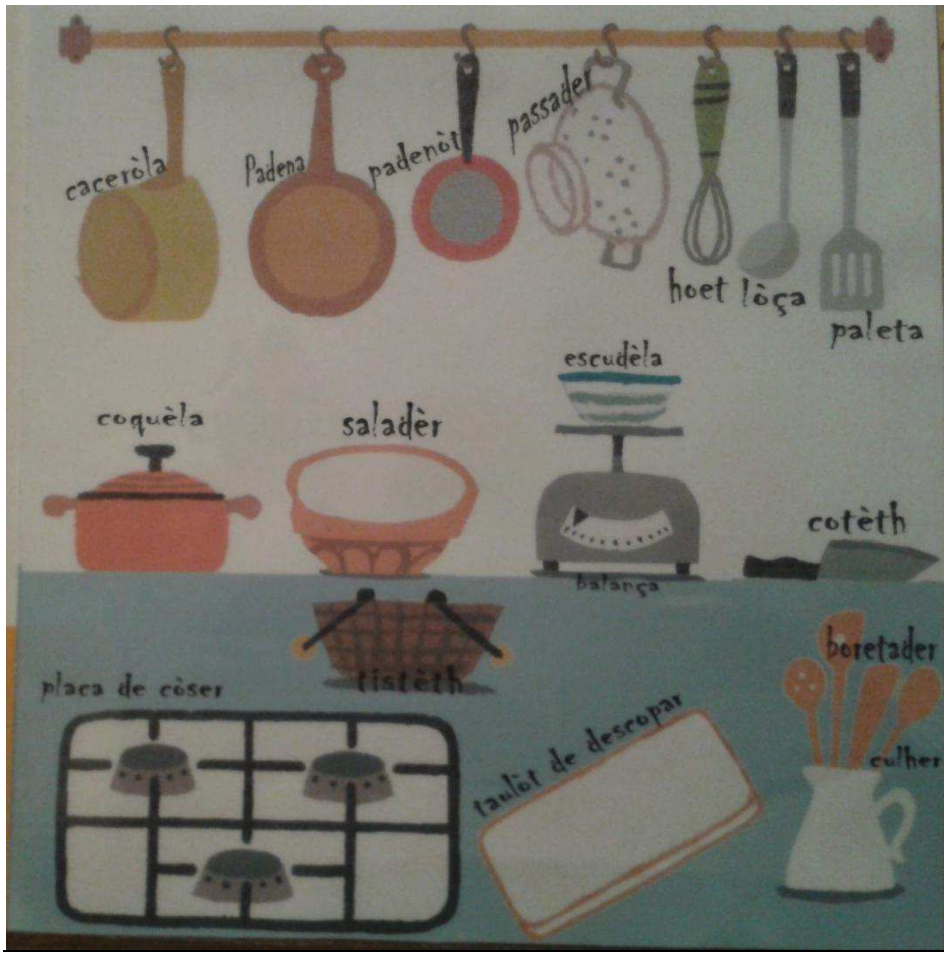
Annèx 8 : eth jòc de memòri

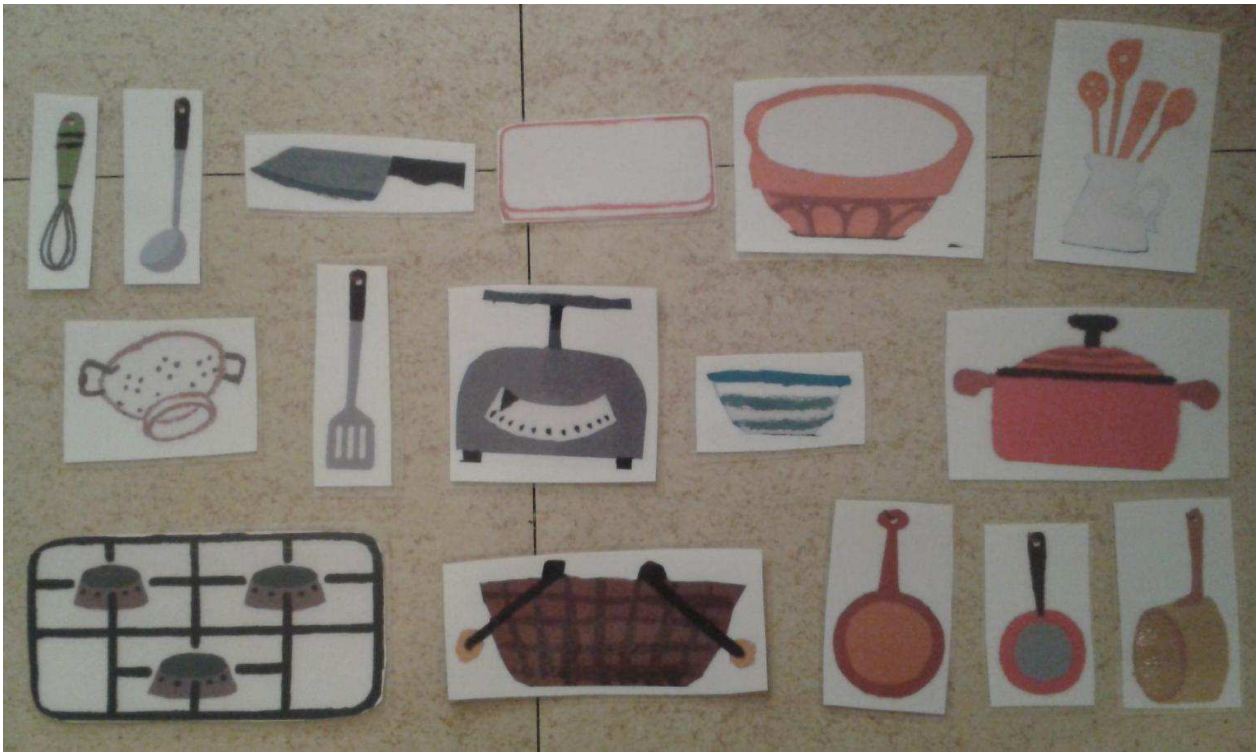
Annèx 9 : paisatges lexicaus e objèctes

-Eth paisatge a comparar dab eth àlbum :

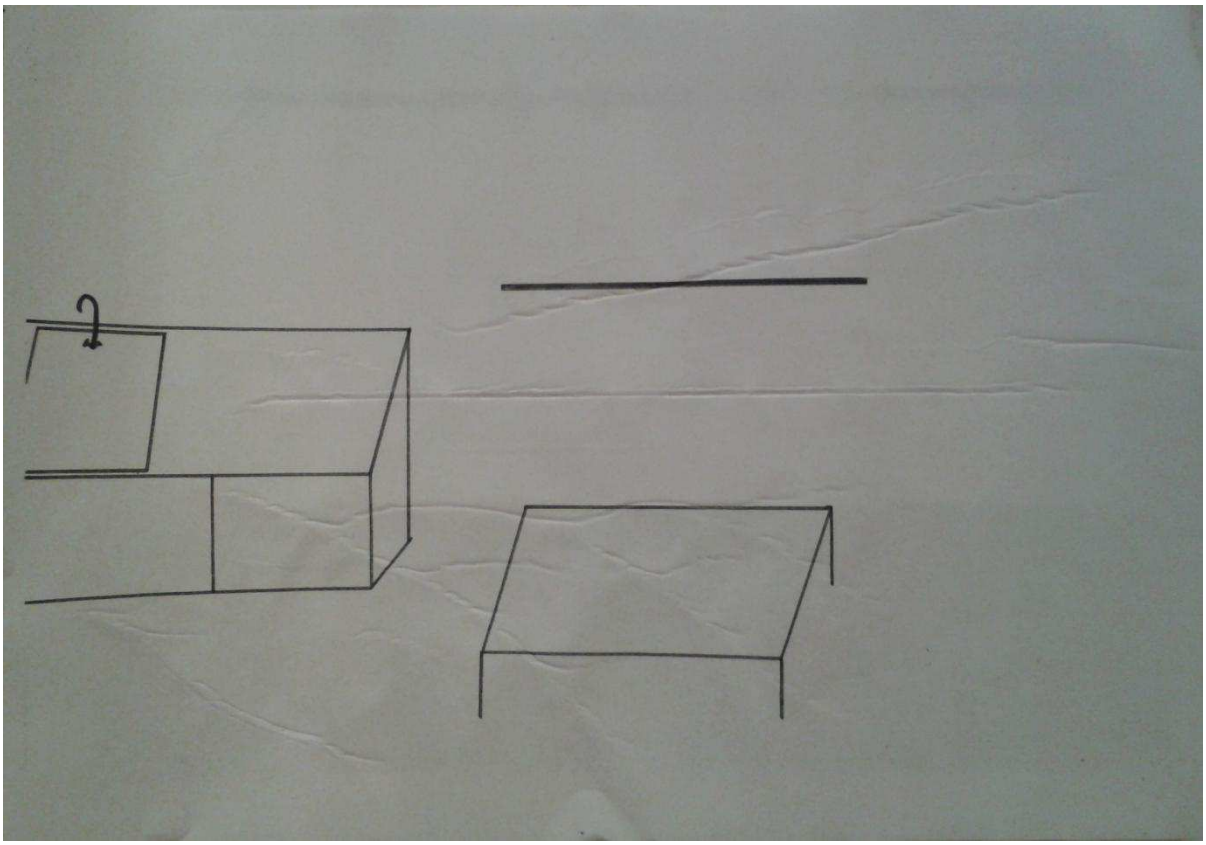

-Eths objèctes a tornar plaçar :

-Eth navèth paisatge lexicau :

Annèx 10 : Quauquas fotòs deth canton d'imitacion : (comparason fotòs/canton)

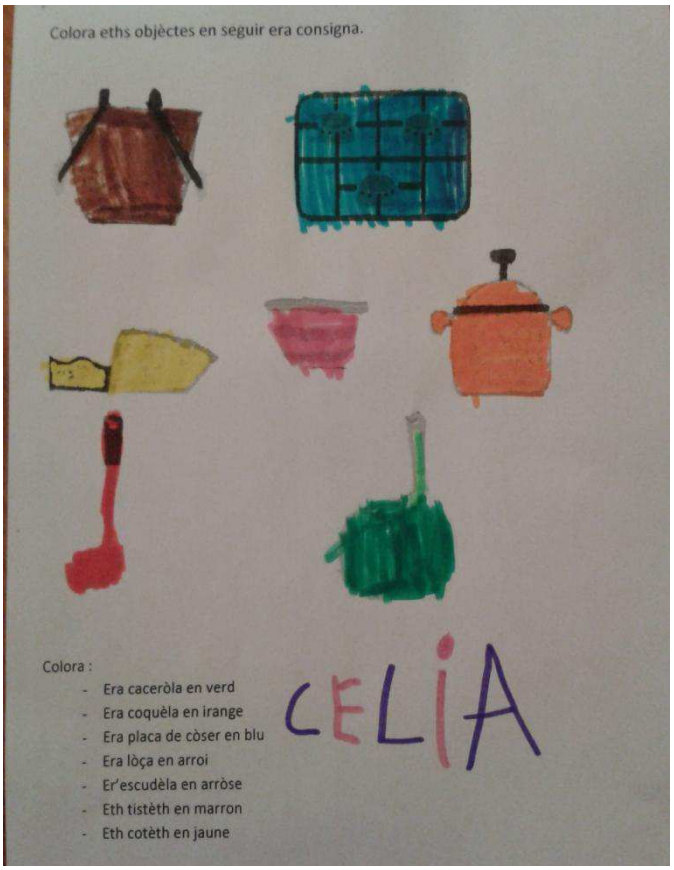

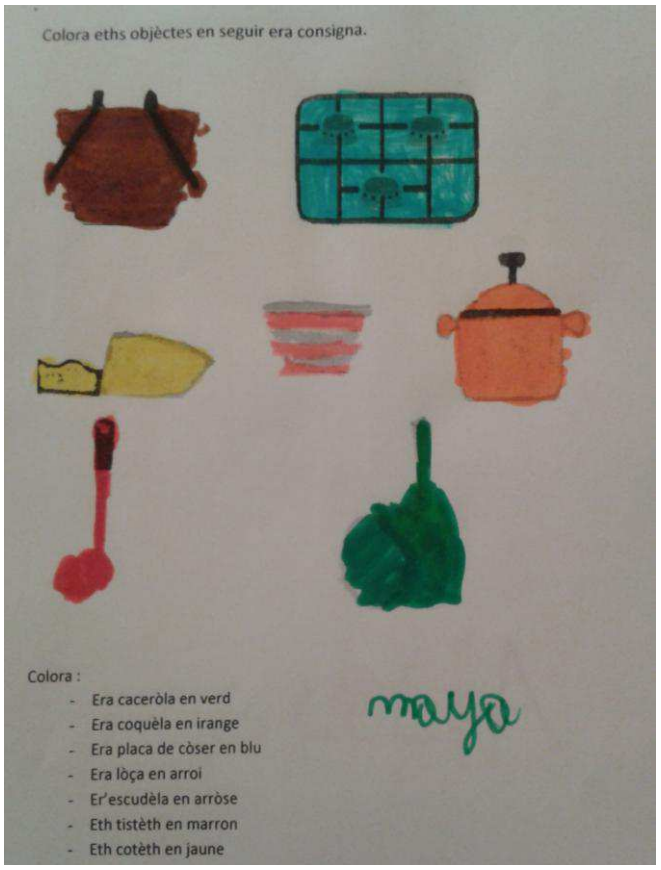

Annèx 11 : avaloracions d'escolans

-avaloracions d'eslhèves qui an tribalhat dab eth àlbum :

-avaloracions d'eslhèves qui an triblhat dab eth canton :

